Journal of Language Studies **Vol.8, No.1, 2024, Pages (123-148)**
DOI: https://doi.org/10.25130/lang.8.1.6

IRAQI Academic Scientific Journals
العراقية المجلات الأكاديمية العلمية

ISSN: 2663-9033 (Online) | ISSN: 2616-6224 (Print)
Journal of Language Studies
Contents available at: https://jls.tu.edu.iq/index.php/JLS

the types of characters in the Novel "Nights of Adam" by Bayan Salman

Prof. Dr. Mariwan Omer Hassan *
Kurdish Department, college of language, university of sulaimani
Mariwan.hassan@univsl.edu.iq

&

Ashti Hussein Arif
Kurdish Department, college of education, charmo university
ashti.hussein@charmouniversity.org

Received: 12 /11 / 2023 , **Accepted:** 8 / 1/2023, **Online Published: 31 / 1/ 2024**

Abstract

Undoubtedly, Characters are of great significance in novels cannot be written without them. The character is classified in several types in the novel, Each of these categories is based on a purpose. Eventually, all these types are reflected in the novel. This study is an attempt to present the types of characters in the novel. This study is an attempt to present the types of characters in the novel using a descriptive analysis method.

Our research consists of two chapters. The first part entitled" concepts of characters in the novel", an account is given regarding the main terms of the study including ", character, and the types of character in novels". The second part entitled "the types of characters in the Novel "Nights of Adam" by "Bayan Salman".

Keywords: types, personality, Novel

* **Corresponding Author**: Prof. Dr. Mariwan, EMAIL: Mariwan.hassan@univsl.edu.iq
Affiliation: university of Sulaimani – Iraq

© This is an open access article under the CC by licenses http://creativecommons.org/licenses/by/4.0

"أنواع الشخصية في رواية " ليالي آدم" لبيان سلمان"

مريوان عمر حسن

قسم اللغة الكردى، كلية اللغة، جامعة سليمانية

و

آشتى حسين عارف

قسم اللغة الكردى، كلية اللغة، جامعة جرمو

الـمـسـتـخـلـص

بالتأكيد، تأخذ الشخصية مساحة واسعة في الرواية، لا يمكن إنشاء الرواية بدون شخصية، يتم تصنيف الشخصية في عدة أنواع في الرواية، كل من هذه الفئات تعتمد على الغرض، في النهاية ، تنعكس كل هذه الأنواع في الرواية، هذه الدراسة هي محاولة لتقديم أنواع الشخصيات في الروايةتم ذلك في ضوء طريقة "وصفية–التحليل.

بحثنا يتكون من قسمين: القسم الاول، بعنوان " مفاهيم الشخصيات في الرواية"، والتي تتكون ، ومفهوم الشخصية، وأنواع الشخصيات في الرواية، القسم الثانى، بعنوان" أنواع الشخصية في الرواية"، يتم تقديم أنواع الشخصية في الرواية.

<u>الكلمات الدالة</u>: الشخصية، أنواع ، رواية.

جۆرەکانی کارەکتەر لە ڕۆمانی "شەوانی ئادەم" ی "بەیان سەلمان" دا

پ.د. مەریوان عومەر حسن

بەشی زمانی کوردی، کۆلێژی زمان، زانکۆی سلێمانی

و

م.ی. ئاشتی حسین عارف

بەشی کوردی، کۆلێژی پەروەردە ، زانکۆی چەرموو

پوختەی توێژینەوەکە:

بێگومان کارەکتەر لە دەقی ڕۆماندا پانتاییەکی فراوان داگیردەکات، بەبێ کارەکتەر ڕۆمان چێنابێت، کارەکتەریش بە چەند جۆرێک لە نێو ڕۆماندا پۆلێن دەکرێت، هەر یەکێک لەم پۆلێنانەش بە پێی مەبەستێکە، سەرئەنجام هەموو ئەم جۆرانە لە نێو ڕۆماندا بەرجەستە دەبێت. ئەم توێژینەوەیە هەوڵێکە بۆ خستنەڕووی جۆرەکانی کارەکتەر لەنێو ڕۆمانەکەدا، لەبەر ڕۆشنایی میتۆدی "پەسنی -شیکاری"دا ەنجامدراوە.

توێژینەوەکە لە دوو بەش پێکهاتووە؛ لە بەشی یەکەمدا بە ناونیشانی "چەمک وجۆرەکانی کارەکتەر لە ڕۆماندا " کە ، چەمکی کارەکتەر، جۆرەکانی کارەکتەر لەنێو ڕۆماندا "باسکراوە، لە بەشی دووەمدا بە ناونیشانی "جۆرەکانی کارەکتەر لەنێو ڕۆمانەکەدا"، جۆرەکانی کارەکتەر لەناو ڕۆمانەکەدا خراوەتەڕوو.

کلیلە وشەکان: جۆر، کارەکتەر، ڕۆمان.

.

بەشی یەکەم: چەمک و جۆرەکانی کارەکتەر:

١-١-چەمکی کارەکتەر:

کارەکتەر زاراوەیەکە لە جیهانی شانۆوە هاتووەتە ناو دنیای "Character"ئینگلیزییە و بە واتای ڕۆمانەوە، وشەی ئەو کەسە دێت کە ڕۆڵێك لەسەر تەختی شانۆ دەنوێنێت، هەروەها لە زمانی کوردیدا بەتایبەت لە بواری ڕەخنەی ئەدەبی و ڕەخنەی شانۆیی و دەروونناسیدا بۆ زاراوەی کەسێتی بەکاردێت." (ئیبراهیم، ٢٠١٦، ٢٤). هەروەها لە زمانی عەرەبییشدا زاراوەی "الشخصية" بەکاردێت کە واتای کەسێتی دەگەیەنێت.

هەرچی دەربارەی کارەکتەرسازییە لە دەقی ڕۆماندا، "بوشرا کەسنەزانی" دەڵێت: "کەسێتی سازی مەبەست لێی ئەفراندنی کەسێتییەکانی ڕۆمانە، کە نووسەر هەریەکێکیان بە تایبەتمەندی ئاکاری و گیانی دیاریکراو لە دنیای چیرۆك و شانۆنامەدا دروستدەکات." (کەسنەزانی، ٢٠١٢، ١٢٢) ، واتە کارەکتەرسازی هەموو ئەو تایبەتمەندییانە دەگرێتەوە دەتوانرێت لە هەموو ڕەهەندەکانەوە بەوردی لە ژیانی کارەکتەردا بزانرێت، لە پاڵیدا پێناسی تایبەتی هەر کارەکتەرێک لەناو دەقی ڕۆماندا دروستدەکەن.

لە پێناسەی بونیادگەرەکاندا بۆ کارەکتەر، ئەوان وەک دیاردەیەکی زمانی دەڕواننە ئەم ڕەگەزەی ڕۆمان، "فۆستەر" لەو باوەڕەدایە "کارەکتەر بارستەیەك وشەیە ڕۆماننووس سازیدەکات و ناوی لێ دەنێت و ڕەگەزی دیاریدەکات، هەروەها شێوەی شیاوی بۆ هەڵدەبژێرێت و وای لێدەکات بدوێت و بە شێوەیەکی ڕێکوپێك هەڵسوکەوتبکات." (فوستر، ١٩٩٤، ٣٧)، کەواتە ڕۆماننووس

وێنەی کارەکتەر دەکێشێت و هەموو ڕەهەندەکانی ئاشکرادەکات و بەپێی ڕەوتی ڕووداو هەنگاو بە هەنگاو پەرەی پێدەدات، هەر بۆیە بونیادگەرەکان وەك پێکهاتەیەکی زمانی سەیری کارەکتەر دەکەن، پێیانوایە کارەکتەر لە ڕۆماندا ناتوانێت لە دەرەوەی سیستەمی زمان درێژە بە ژیانی خۆی بدات، بۆیە ئەو کەسێتییە هیچ بوونێکی لە دەرەوەی تێکستەکەدا نییە، بە واتایەکی دی تێکستەکە بەسەر خۆیدا داخراوە و قایل و هەم پابەندی یاسا تایبەتەکانی ناوخۆیەتی. "سەمیر سەعید حیجازی" لە ڕوانگەی پەیوەندیی

نێوان کارەکتەر و ڕووداوەوە تەماشای کارەکتەر دەکات و دەڵێت: "کارەکتەر بکەرێکە کاریگەریی لەسەر ڕووداو هەیە و بەشێکی ڕووداوەکانی چیرۆک پەیوەندیی بەوەوە هەیە، لە ڕێی وەسفی ئاکار و ئەرکە کۆمەڵایەتییەکەیەوە شێوەکەی دەردەکەوێت، لە ڕێی گێڕەرەوە تایبەتمەندی دەروونی و جەستەیی ئەو وەسفدەکرێت."(حیجازی، ٢٠٠١، ١٠٣)، بەم شێوەیە کارەکتەر وەک توخمێکی ڕۆمان بوونەوەرێکی بەرهەمهێنراوی زمان و ئەندێشەی ڕۆماننووسە، ئەو کاتەی لەناو ڕەوتی ڕووداوەکان دەردەکەوێت و کارێک ئەنجامدەدات بۆ ئەوەی ببێتە مایەی سەرنجڕاکێشانی خوێنەر.

١-٢-جۆرەکانی کارەکتەر لە نێو ڕۆماندا:

بە زۆر شێوەی جیاواز جۆرەکانی کارەکتەر پۆلێنکراوە، هەریەک لەم پۆلێنانەش لە سەربنەمایەکە، یەکێک لەو پۆلێنکردنانە دابەشکردنی کارەکتەرە بەپێی سروشتی پێکهاتە و ڕۆڵی کارەکتەر لەناو دەقی ڕۆماندا، کە بۆ "کارەکتەری سەرەکی، کارەکتەری لاوەکی" دابەشدەبێت.

کارەکتەری سەرەکی:

کارەکتەری سەرەکی بە یەکێك لە گرنگترین ڕەگەزەکانی دەقی ڕۆمان دادەنرێت، ئەم کارەکتەرە زیاتر قورسایی خراوەتە سەر، "نووسەر هەموو تواناکانی بۆ دەرخستنی ئەم کارەکتەرە لە هەموو ڕوویەکەوە بەکاردەهێنێت، شوێنی هەرە گەورەی لە قەبارەی ڕۆمانەکەدا پێدەدات، چونکە هەڵگری نامەی نووسەر و بەرجەستەکەری ڕوانین و هەڵوێستەکانیەتی لە ژیاندا." (سماحە، ١٩٩٩، ٢٢)، کارەکتەری سەرەکی ناوەندی ڕۆمان پێکدەهێنێت، کاردەکاتە سەر ڕێڕەوی ڕووداوەکان و هەڵسوکەوتەکانی کاردەکاتەسەر ژیانی کارەکتەری دیکە، بەمەش ڕەوتی سەرەکیی بەسەرهاتەکان بەرەوپێشدەچن، قەیرانەکانی ژنی ئەو (کارەکتەری سەرەکی) لە ژیانی کارەکتەرە لاوەکییەکاندا ڕەنگدەداتەوە و تەنانەت هەندێکجار شێوەی چارەنووسی ئەوان دادەڕێژێت، ئەم کارەکتەرە هەندێک جار لەلایەن هەندێک ڕۆماننووسەوە ئەرکی گێڕانەوەی پێ دەسپێردرێت، واتە هەم گێڕەرەوەی دەقەکەیە و هەمیش کارەکتەری سەرەکییە، "ئەم کارەکتەرە بزوێنەری سەرەکیی زۆرینەی ڕووداوە سەرەکییەکانە و ڕۆڵێکی گرنگ لە بەرەوپێشچوونی کار و چالاکییەکانی ناو دەق دەبینێت، کە وەك زنجیرەیەك وایە کارەکتەرە لاوەکییەکان و کێشە و ڕووداوەکان بەیەکەوە لە مەودای دەقەکە پێکەوە گرێدەدات، لە هەمان کاتدا دەچێتە ژێر باری دیکە و لە ڕووی بیری و دەروونییەوە پەرەدەسێنێت و گەشەدەکات." (عبدالله، ٢٠٠٠، ١٥)، کەواتە

پێویستە ئەم کارەکتەرە بەردەوام لە هەموو ڕەهەندەکانی کەسێتییەوە تا کۆتایی دەقەکە لە گەشەکردندا بێت، چونکە بازنەی بەیەکەوەگرێدانی هەموو ڕەگەزەکانە، بێگومان لەگەڵ گۆڕانی هەریەک لە ڕەگەزەکانی تردا ئەمیش دەگۆڕێت.

لە کاتی پێشکەشکردنی کارەکتەری سەرەکیدا پێویستە ڕۆماننووس "هەموو شتێك لەبارەی کارەکتەری سەرەکییەکەوە بزانێت، وەلێ تەنیا لایەنە گرنگ و هەرە تایبەتییەکانی بۆ خوێنەر ئاشکرابکات، نووسەر یەکسەر هەموو لایەنە سەرنجڕاکێشەکانی قارەمانەکەی باس ناکات، وردە وردە ڕووناکی دەخاتەسەر ژیانی هەر بۆیە کارێکی ئەستەمە ئەم کارەکتەرە هەر لە سەرتاوە ئەدگاری تەواوەتیی خۆی وەربگرێت." (خەیات، ٢٠١٩، ٢٩)، دەربارەی هەڵوێستی ئەم جۆرە لە کارەکتەر هەڵوێستی تازەی دەبێت، دەبێت بە شێوەیەك دەربکەوێت کە بە لایەنی کەمەوە مامەڵە لەگەڵ لایەنە دژوارەکاندا بکات، زۆر جار کارەکتەری سەرەکی لە چیرۆك و ڕۆماندا مەرج نییە مرۆڤ بێت، دەکرێت بوونەوەرانی تر بێت.

تایبەتمەندیی ئەم جۆرە لە کارەکتەر ئەوەیە کە بە شێوەیەکی خۆڕسکانە بۆ قەدەری تاکانەی خۆی ناژی لەناو ئەو ڕێکەوتانەی کە دەوریانداوە، بەڵکوو دەیەوێت لەو تایبەتمەندییە بەشداربێت، کە ڕۆماننووس لەناو کارەکتەرەکانی تردا پێی بەخشیوە. جگە لەوەی کارەکتەری سەرەکی مەرج نییە هەمیشە هەڵگری سیفەتی باش بێت، بەڵکوو وەك هەر مرۆڤێکی تر هەڵگری لایەنی باش و خراپ دەبێت، چونکە "کارەکتەر ئەو کاتە قووڵایی دەبێت، کە فرەڕەهەند بێت، ڕۆماننووس لە دروستکردنی کارەکتەرە سەرەکییەکان، پەنا بۆ ئەم فرەڕەهەندییە دەبەن، ئەگینا لەپاڵ ئەم کارەکتەرە سەرەکییانەدا کارەکتەری ترش بەکاردێنن، کە تاکڕەهەندن و قووڵاییان نییە." (یاقووب، ٢٠٢١، ١٤١)، چونکە کارەکتەری سەرەکی چەندان دیوی ناکۆک و نەگونجاو لە کەسێتییدا هەیە، زیاتر لە ڕێگەی هەڵسوکەوت و کردار و هەڵوێستەکانیەوە دەناسرێتەوە، هەر ئەمەشە وا دەکات زیندوویەتی بە کارەکتەر ببەخشێت.

کارەکتەری لاوەکی:

کارەکتەری لاوەکی شانبەشانی کارەکتەرە سەرەکییەکان لە زۆربەی ڕۆمانەکەدا دەبینرێت، بەڵام لەلایەن ڕۆماننووسەوە ڕۆڵی لاوەکییان پێ دەبەخشرێت، کەمتر بەشدارییان پێ دەکرێت، بەڵام ئەمیش واتای ئەوە نییە لەناو ڕۆماندا گرنگ و پێویست نییە، بەڵکوو بە پێچەوانەوە ڕۆڵی کارەکتەری لاوەکی هیچی کەمتر نییە لە کارەکتەری سەرەکی، بۆیە "نووسەری بەتوانا هەموو هونەرەکەی بۆ کارەکتەری سەرەکی تەرخان ناکات، بەڵکو وەک چۆن گرنگی بە پاڵەواندەدات، ئاواش گرنگی بە کارەکتەری لاوەکی دەدات." (شێخانی، ٢٠١٤، ١٨)، چونکە زۆر جار دەبێتە هاندەری کارەکتەری سەرەکی بۆ ئەنجامدانی کار و کردەوەکانی، ئەو بیرە شاراوە و نهێنییانەی کە لە زەینی کارەکتەری سەرەکیدایە، بەهۆی کارەکتەری لاوەکییەوە دەردەکەوێت.

هەندێکجار کارەکتەر لاوەکی لەگەڵ کارەکتەری سەرەکی هاوهەڵوێستن، بەڵام "هەندێک جار ڕۆڵی پێچەوانە دەگێرێت، کە هزر و بەهاکانی بەتەواوەتی جیاوازە لەگەڵ هزر و بەهاکانی کارەکتەری سەرەکیدا، ئەمەش مانای وایە کارەکتەری لاوەکی دەتوانێت هەڵوێستی کارەکتەری سەرەکی دیاری بکات و جەختی لەسەر بکاتەوە، چونکە وێنەیەکی تەواو پێچەوانەی پیشاندەدات." (ئەڵوەنی، ٢٠٢١، ٥٧)، لەبەر ئەم هۆکارانەشە کارەکتەرە لاوەکییەکان بەشدارییەکی کارایان لە ئاشکراکردنی لایەنێک یان چەند لایەنێکی کارەکتەری سەرەکیدا هەیە، چونکە ئەم جۆرە پێدانەی هەڵوێستی پێچەوانە بۆ ئەوەیە بەراورد لەنێوان هەردوو هەڵوێستەکەدا دروستببێت و زیاتر هەڵوێستی کارەکتەری سەرەکی ڕووندەبێتەوە.

دەربارەی پێکهاتەی ئەم جۆرە کارەکتەرە شێوەیەکی سادەیان هەیە، خاوەن کەسێتییەکی ڕووکەش و ئاشکراو تا ڕادەیەکیش بە ئامادەکراوی پێشکەش دەکرێت، کارەکتەری لاوەکی زیاتر ئەو کەسانە دەگرێتەوە کە لە پەروێزی ژیاندا دەژین. کارەکتەری لاوەکی مەودای جوڵە و ڕەفتارەکانی بەراورد بە کارەکتەری سەرەکی سنووردارکراوە، بواری سەربەستی کەمترە، لەگەڵ ئەوەشدا کارەکتەری لاوەکی خاڵی نییە لە گرنگی، لەمەشەوە دەکرێت کارەکتەری لاوەکی کەمگەشەکردوویی بە جوڵەیانەوە هەبێت، لە دیمەنێکەوە بۆ دیمەنێکی دیکە، بەڵام لە کاتێکەوە بۆ کاتێکی دیکە ناگۆڕێت، هەروەها لە شوێنێکەوە ناچێتە شوێنێکی دیکە، ئەم جۆرە گۆڕانانە کەم ڕوودەدات، بەڵام گەشەکردنەکەی ناگاتە پلەی گەشەی کارەکتەری سەرەکی کە چالاکترە، بە واتایەکی تر هەندێکجار ڕۆماننووس بەپێی پێویستیی ڕووداوەکان وردترین لایەنی ژیان لە ڕێگەی کارەکتەری لاوەکییەوە بەدیاردەخات نەک سەرەکی، کەواتە کارەکتەر یەکەیەکی بونیادە لە جەستەی دەقدا و ناکرێت لاببرێت، یان پەراوێزبخرێت.

بونیادی کارەکتەر بەپێی پێکهاتە و سروشتی کارەکتەر، بەپێی ئەو خاسیەتانەی کارەکتەر لەنێو ڕۆماندا کە دەبینرێت، هەندێک کارەکتەر پێکهاتەکەی ئاڵۆزە و تا کۆتایی ڕۆمانەکە بە کۆمەڵێک گۆڕانکاریدا تێدەپەڕێت، ئەمەش وا دەکات تێگەیشتن لێی ئاسان نەبێت، بەڵام هەندێک کارەکتەر پێکهاتەکەی سادەیە و گۆڕانکارییەکی گرنگ تێیدا ڕوونادات، ئێمە لێرەدا هەردوو زاراوەی کارەکتەری پەرەنەسێن و کارەکتەری پەرەسێن بەکاردەهێنین.

کارەکتەری پەرەنەسێن:

تایبەتمەندیی ئەم جۆرە کارەکتەرە ئەوەیە کە خاوەنی یەك ئاستی دیاریکراوە، لە کاتی ململانێکاندا زۆر سادە دەردەکەوێت، هۆکاری پەرەنەسەندنی ئەم جۆرە کارەکتەرە ئەوەیە کە ناکەونە ژێر کاریگەریی ڕووداوەکانەوە، ئەمەش بۆ نەبوونی گیانی بەرەنگاری و پەرچەکردار لەلایەن ئەم جۆرە کارەکتەرەوە بەرانبەر بە ڕووداو و پێشهاتەکان و ململانێکان دەگەڕێتەوە، کە لەلایەن کارەکتەرەکانی تری ناو ڕۆمانەوە ڕووبەڕووی دەبێتەوە. لەم بارەیەوە "فوستر" دەڵێت:

"تاقیکردنەوەی کارەکتەری بازنەیی لە تاقیکردنەوەی سەرسوڕمان و قەناعەتپێکردندایە، ئەگەر هیچ سەرسوڕهێنەر نەبوو، ئەوا پەرەنەسێنە، ئەگەر قەناعەتپێکەر نەبوو، ئەوا پەرەنەسێنە و دەیەوێت خۆی بە بازنەیی پیشانبدات." (فوستر، ١٩٩٤، ٦١). کارەکتەری پەرەنەسێن هەر لە یەکەم دەرکەوتنیەوە کەسێتییەکەی ئاشکرا دەبێت، واتە کارەکتەری پەرەنەسێن لەناو دەقی ڕۆمانەکەدا "بەکامڵی لە دایک دەبێت بەبێ ئەوەی ڕووداوەکان سروشت و سیماکانی بگۆڕێت، یاخود لە پێکهاتەی زیادوکەمبکات." (الطائی، ٢٠١٢، ١٣٣)، "هۆکارێکی دیکەی پەرەنەسەندنی ئەم جۆرە کارەکتەرە بۆ پابەندبوون بە دابونەریت و بەهاکانی کۆمەڵگەوە دەگەڕێتەوە، بەوەی هەموو کات ئامادە نییە لەو نەریت و بەها باوانە لابدات." (عومەر، ٢٠١٥، ٤٧)، ئەمەش وا دەکات ئەم جۆرە کارەکتەرە لەناو ڕۆماندا بە ئاڕاستەیەکی ڕاست و دیاریکراودا دەڕوات، تا کۆتایی ڕۆمانەکە بەجێگیری بەبێ هیچ گۆڕانێك دەمێنێتەوە، بەردەوام "لەسەر بیرۆکەیەك یان سیفەتێکی دیاریکراو بونیاددەنرێت، واتە یەك خاسیەتیان دەبێت و بەدرێژایی ڕەوتی ڕۆمانەکە گۆڕانکارییان بەسەردا نایەت، بە جۆرێك نە ڕووداوەکان کاریگەرییان لەسەر دەبێت، نە هیچیشیان لێوە وەردەگرن." (عومەر، ٢٠١٥، ٤٧)، هەر بۆیە بونیادنانی ئەم جۆرە لە کارەکتەر بۆ ڕۆماننووس ئاسانە. بوونی ژمارەیەکی زۆر لە کارەکتەری لەم جۆرە لەناو ڕۆماندا دەبێتە هۆی لاوازبوونی بونیادی هونەریی ڕۆمانەکە، چونکە ئەم کارەکتەرە کەمتر کارلێکی لەگەڵ ڕووداوەکاندا هەیە، ئەمەش دەبێت بە هۆی ئەوەی ململانێ و پەیوەندیی نێوان کارەکتەرەکان لەناو دەقەکەدا لاواز بێت، بەڵام بە نەبوونیشی ڕۆمان چێنابێت.

کارەکتەری پەرەسێن:

مەبەست لە کارەکتەری پەرەسێن بەتەنیا کارەکتەری سەرەکی نییە، چونکە جاری وا هەیە کارەکتەری سەرەکی پەرەسێن نییە، بەڵام لەبەرئەوەی "کارەکتەری پەرەسێن فرەڕەهەندە، زیاتر دەبێتە خاسیەتی کارەکتەری سەرەکی و زۆربەی جار تێڕوانینی ڕۆماننووسیش دەنوێنێت، بیروباوەڕ و هەڵوێستەکانی خۆی بەهۆی هەڵوێست و کردارەکانی ئەوەوە دەردەبڕێت." (شێخانی، ٢٠١٢، ٢١)، بونیادی ئەم جۆرە کارەکتەرە زۆر ئاڵۆزە، ناتوانرێت بە چەند ڕستە و پەرەگرافێک وێنەبیکێشرێت. بۆ ئەوەی ڕۆماننووس هەموو لایەنەکانی ژیانی بەدیاربخات، پێویستی بە کۆمەڵێک ڕەهەند دەبێت، ئەم ڕەهەندانەش زەمینەسازییان دەوێت تا قەناعەت بەخوێنەر بکات، بۆ ئەمەش دەبێت بەگوێرەی ڕووداوەکان و بارودۆخی دەروونی و کۆمەڵایەتی قۆناغ بە قۆناغ گەشەبکات، چونکە "ئەم جۆرە لە کارەکتەر لە ئەنجامی ململانێ لەگەڵ ڕووداو و کۆمەڵدا کەم کەم پەرەدەسێنێت و گەشەدەکات، تا چەندیش چیرۆکەکە بەرەوپێشبڕوات، خود و حەقیقەتی زیاتر بۆ خوێنەر ئاشکرادەبێت، لەناکاویش دەوڵەمەندیدەکات بە لایەنەکان و سۆزە مرۆییە ئاڵۆزەکان، بۆیە دەبێت حیکایەتخوانیش ئەم جۆرە کارەکتەرە بە شێوەیەکی هونەریی باوەڕپێکراو پێشکەشبکات، بەوەی نابێت هیچ سیفەتێکی تازەی پێ ببەخشێت، تاکوو پاساوێکی بابەتی بۆ هەڵوێستەکانی نەهێنێتەوە لەناو دابونەریت و ئەو ژینگەیەی کە کارلێکی لەگەڵدا دەکات." (عومەر، ٢٠١٥، ٤٣).

کارەکتەری پەرەسێن، "پێکهاتەیەکی تەواونەبووە یان تەواونەکراوە، هەر بۆیە مامەڵە و ڕەفتار و هەڵسوکەوتەکانی تەواونابێت و دەرناکەوێت، تا ئەو دەمەی گێڕانەوەی ڕۆمانەکە نزیکی کۆتایی دەبێتەوە، ئەمەش ئەو ڕاستییە تیۆرییەمان بۆ دەسەلمێنێت، لەوەی کەسێتیی ناو ڕۆمان دەستکەوتێکی پێشوەخت نییە، بەڵکوو بەدواهاتن و کەڵەکەبوونە و لە حاڵەتی خەلقبوونێکی بەردەوامدایە، لە هەموو چرکەیەکدا دروستدەبێت و کامڵدەبێت، دوایی ئەدگاری کۆتایی خۆی وەرناگرێت، ئەو کاتە نەبێت کە تەواودەبێت." (خەیات، ٢٠١٩، ٢٨).
هەر بۆیە کارێکی ئەستەمە ئەم
کارەکتەرە هەر لە سەرەتاوە ئەدگاری تەواوەتیی خۆی وەربگرێت، یان ڕووخساری کۆتایی پێهاتووی هەبێت، بەڵکوو دەبێت لەگەڵ ئەوانی تردا مامەڵەبکات و لەگەڵ دەوروبەر و مەرجەکانیشدا خۆی بگونجێنێت. سەبارەت بە ژمارەی ئەم جۆرە لە کارەکتەر لەناو رۆماندا "چەند ژمارەی ئەم جۆرە لە کارەکتەر زیاتر بێت، سوود بە بونیادە هونەرییەکەی دەگەیەنێت، چونکە بەهۆی ئەو بونیادە ئاڵۆزەوە ڕۆماننووس دەتوانێت بۆشاییە هونەرییەکانی ناو ڕۆمانەکەی پێ پڕبکاتەوە بەوەی لەسەر ئاستی تێکست و ڕووداودا بەهۆی ئەم بونیادە ئاڵۆزەوە گەشەو بەرەوپێشچوون بە ڕووداوەکانی ڕۆمانەکە بدات." (عومەر، ٢٠١٥، ٤٤).

بەشی دووەم: جۆرەکانی کارەکتەر لە نێو ڕۆمانی "شەوانی ئادەم" ی "بەیان سەلمان"دا

٢-١-کارەکتەری سەرەکی لە نێو ڕۆمانەکەدا:

ئادەم، یەکێکە لە کارەکتەرە بنەڕەتییەکانی نێو ئەم ڕۆمانە، ناونیشانی ڕۆمانەکەش هەر بەناوی ئەم کارەکتەرەوە ناونراوە، (ئادەم/وەستا) لە سەرەتای ژیانی دا، لە خێزانێکی ئاست ناوەندایە لە ڕووی ئابورییەوە، بە مەبەستی خوێندن ڕوودەکاتە بەغدادی پایتەخت، بەڵام لەوێ درێژە بە خوێنددنادات، ناشتوانێ ئەم ڕاستییە بۆ خێزانەکەی ئاشکرابکات، چونکە لەکاردانەوەکانی خێزانەکە دەترسێت، لە بغداد لە جیاتی خوێندنی زانکۆ تەواوی کاتەکانی خەریکی قومار و کاری لەشکرین دەبێت لەگەڵ ئافرەتانی لەشفرۆش، بێگومان ئەمەش بە هەوێیەکی خوێندکاری کە بە پارە دروستی دەکات بۆ ئەوەی دەستگیرنەکرێت، دوای لەدەستدانی باوک و دایک و خاڵۆی و هەڵوەشانەوەی خێزانەکەی، ڕوودەکاتە گوند و لەسەر زەوییەکانی خاڵۆی کە بۆی بە جێهێشتووە خانوویەک دروست دەکات، ئەمە دەبێتە سەرەتای وەرچەرخان لە ژیانی دا، وەک خۆی دەڵێت: **"لێرە بەردەوام بین، بەردەوامبوون هەر لێرەیە، لەم هەنگاوی تەنیاییە، بێ چۆڵەوانی، کەس ناتوانێ بگاتەوە بەخۆی، من ئا لێرەیا گەیشتمەوە بە خۆم، پارچەکانی ژیانم، دیسان بەدەم یەکەوە دروییەوە، ژیان لە ناو خەڵکا گەڕەلاوژەیە، کە چوویتەوە ناویان، ڕادێیت، ئەمە وەک قومار وایە و دەرچوون قورسە لێی، ژیانێکە، پڕ هوروژمە"**، (سەلمان،٢٠١٨،٣٧٢)، (ئادەم) ئاماژە بۆ ئەوە دەکات هۆکاری گەڕانەوەی بۆ خود تەنیایی و دەرچوونە لە هوروژم، هەر وەک لە ڕۆمانەکەدا ڕوون دەکرێتەوە هوروژم واتە هەر

قسەی خەڵکی ئەجویتەوە بە بێ تێگەیشتن، هەر ئەگەڕێی و جوانی نادۆزیتەوە، بۆنی هیچ جۆرە خۆشەویستییەک ناکەی، چونکە لە نێو جەنجاڵی کۆمەڵ ون دەبی، ئادەم ڕوودەکاتە تەنیایی لە پێناو بەدەست هێناوەی خود، چونکە مرۆڤ"تەنها لەنێو تەنیایی خۆیدا دەتوانێت خۆی بدۆزێتەوە و بزانێت کێیە، ئەو کاتەی کە تۆ تەواو هۆشیاریت بە خۆت، وریا و ئاگاداریت بە خودی خۆت، ئەوسا خۆشەویستی بە تافەتافەوەو لە ناو تۆدا هەڵدەقوڵێت و وەک ڕووبار دونیات تەڕ و سەوز و ئاوەدان دەکاتەوە، بگرە پەرجووی لەوەش زیاتری پێیە بۆ تۆ، مەرجە تەنیایی خولیا و سۆراغ و گەڕانێکی هەمیشەیی بێت بە ناو خۆت و جیهاندا"، (ئۆشۆ،٢٠١٨،١٥)، ئەمەش وادەکات لە قومار و تەزویر و لەشکرییەوە بە ئاراستەی تێڕامان لە بوون و خود و ژیان ڕێڕەوی بگۆڕێ، پاشانیش تێکەڵ بە عەشقێکی جوان بێت.

ئەوەی گرنگە لە بارەی ئەم کارەکتەرەوە ئەوەیە، ماڵەکەی (ئادەم) دەبێتە وێستگە و پەناگەیەک بۆ هەموو ئەو مرۆڤانەی وێڵی دۆزینەوەی خود و گەڕانەوەن بۆ ناو ناخی خۆیان، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا (ئادەم) پێی وایە، ئەو دەنگەی لە ناخیدایە پێنەگەیشتن پێی باشترە، چونکە مرۆڤ بەردەوام ئاژەڵێک(دەنگێک) لە ناخیدایە و وەک ئاژەڵێک کە ڕاوچی ڕاوی بنێت ڕادەکات، ئەمیش ئەم دەنگەڕاوی دەنێت و نایەڵێ ئۆقرە بگرێ، ئەم گەڕانە بەردەوامەش دەبێتە سەرچاوەی دۆزینەوە و داهێنانەکان دەڵێت:**"...باشترە کەس ئەو ئاژەڵەی ناخی نەدۆزێتەوە، کە دۆزییەوە، واز لە هەمووشت ئەهێنێ کە توشی ئەم دۆخەش بوو، بوونی خۆی ئەسڕێتەوە، دۆزینەوە بەڵایە، کاك مەردۆخ، بڕوات هەبێت وەك ئەو خەڵاتە گەورانە وایە، کە بە نووسەرەکان ئەدرێ، تاکو کپیان بکەن و بیانکوژن، خەڵاتکردن بە شێکە لە کوشتنی کەسێکی داهێنەر، لە بەرئەوە باشترە هیچ نەدۆزییەوە و هەر بگەڕێی"**،(سەلمان،٢٠١٥،٢١٠)، نووسەر پێی وایە گەڕانەوە بۆ ناو ناخ و دۆزینەوەی خود ڕوحی داهێنەرانەی مرۆڤ دەکوژێت و چیتر مرۆڤێکی گەڕیدە نابێت، ئەگەر چی مەرج نییە هەموو گەڕانێکیش بۆ خود داهێنانی لێبکەوێتەوە، لە بارەی پەیوەندی نێوان گەڕان و داهێنان دەکرێت لە ڕێگای گەڕان مرۆڤ داهێنان بکات. ئەوە لەسەر خودی کەسەکە وەستاوە چۆن تەماشای داهێنان دەکات؟ چۆن کاری تێدا دەکات؟ ئامرازی کارکردنەکەی چیە بۆ گەیشتن بەوەی وەک خەون لە خەیاڵیدا نیشتوتەوە و پێویستە بیکاتە بەرهەمێکی داهێنەرانە. دۆزینەوە ترسناکە، چونکە لەبری ئەوەی نزیکت بخاتەوە لە ئامانجەکەت، دوورت دەخاتەوە لێی و باوەڕ بەخۆبوون ناهێڵێت. بێجگە لەوەی، کە دەگەڕێیت وەک بەردەوام لەناو پرۆسەکەیت بۆ دۆزینەوە، بەڵام هێشتا نەتدۆزیوەتەوە. (ئادەم) (ئادەم) وەک کارەکتەرێکی ڕۆشنبیر ڕۆڵی گرنگی هەیە لە پەروەردەی هزری ئەو کارەکتەرانەی کە بە بریندارى و خەمە جیاوازەکانی ژیانەوە ڕوو دەکەنە ماڵەکەی لە میانەی گفتوگۆیەکیدا لەگەڵ (مەردۆخ) دا کاتێک پرسیاری دەربارەی گەیشتن بە ڕاستی و حەقیقەتی لێدەکات لە وەڵامی (مەردۆخ)دا دەڵێت:**"... دونیا پڕێتی لە هەزاران ڕاستی و هەزاران درۆ! یەک بازنەیەکی بێهودەشە هەموو دونیا بەدەوریا ئەخولێتەوە. ئەمەت بیرنەچێت. چونکوو ئەو ڕاستیانە هیچیشی ڕاستیی ڕاستی نین، کە دۆزیتەوە، لە ڕاستیبوون تێئەپەڕێت و واتایەکی دیکە وەردەگرێت،...** ڕاستیبوونی نییە،

درۆش مەرج نییە درۆبێت، شتێک هەیە کە خۆمان ناومان ناوە ڕاستی، دەنا سانایی گەیشتن بە هەقیقەت، لەوەیە کە هەرکەسێک وا ئەزانێت خۆی هەڵەیە تاکوو بەدوایا بگەڕێ، ناوەرۆکی واتاش هەر لە نێو دەقەکانی ئەو هەقیقەتانەخۆی مەڵاس داوە" ،(سەلمان،٢١٠،٢٠١٥)"، نووسەر لەسەر زاری (ئادەم)ەوە ئەوە دەخاتە ڕوو، هەر کەسەو جۆرێک ڕاستی لەلایە، ڕۆماننووس دەیەوێت ڕاستی ڕەها بخاتە بەردەم ترازان، مرۆڤ لە کۆتی داخراویی، بیرتەسکی و دۆگمایی ڕزگاربکات، بیخاتە بەردەم ئاوالایی و بەرینیی بوون، چونکە باوەڕبوون بە یەک ڕاستی و بینینی وەک دوا ڕاستی وەک ئەوەی لای فەندەمێنتاڵەکان دەیبینین، مرۆڤ دادەبڕێت لە هەبوونی دونیابینێکی فرە ڕەهەند، عەقڵی مرۆڤ دادەخات لە ئاست درککردن بە فراوانیی بوون و ڕەنگاوڕەنگی ژیان، چونکە ڕاستی لە جەوهەر و پوختەدا هەمیشە و لە هەمووشوێنێکدا بریتییە لە گونجان، کەواتە ئەوەی ئێمە بەڕاستی دەبینین ڕێکەوتنی نێوان کەسێک یان چەند کەسێکە یان گروپێکە لە خەڵک، بە واتەیەکی دیکە جەوهەری ڕاستی تاکانە و ڕەهایە و ئەویش پێناسە نەکراوە.

یەکێکی دیکە لەو

چەمکانەی کە ئادەم ئاماژەی پێدەدات، ئەویش بەختەوەری و خۆشبەختییە لە ژیانی مرۆڤدا، بێگومان ئەمەش بەپێی تێڕوانین و ئایدیۆلۆژیای مرۆڤەکان بۆ ژیان دەگۆڕێت و هەرکەسەو لە شتێکدا بەختەوەری دەبینێتەوە، لە تێڕوانینی ئەم کارەکتەرەدا بەختەوەری هەر بوونی نییە، ئەمەش دژ وەستانەوەیە لەگەڵ هەڵپەی زۆرینەی مرۆڤەکان، کە هەر لەسەرەتای مێژووەوە تا هەنوکە، بەرەو دەستەبەرکردنی بەختەوەرییە، بەختەوەری بە هەموو مانا و ڕەهەندە جیاوازەکانییەوە، بە پێی بیر و هزر و جیاوازی کەلتوری مرۆڤەکان دەگۆڕێت. بەڵام لای ئەم کارەکتەرە بەختەوەری بوونی نییە، کاتێک (ئادەم)بە(سەکینە) دەڵێت: **"بەختەوەری هەر بوونی نییە، سەکینە، ئەوەی منیش بۆ تۆی پێشنیار ئەکەم، مافی بەوەوەنییە، ئێمە هەردووکمان کەسانێکی زامدارین، با جۆری زامەکانیشمان وەک یەک نەبێت و هەمان سەرچاوەیان نەبێت، من بە شێوەیەکی دیکە پێشنیاری ژیانت بۆ دەکەم، با بڵێین ڕوویەکی ژیان، نەک هەموو ڕووەکانی، ئەکرێ پڕی نەهامەتی و ناتێگەیشتن بێت لەیەک، ئەشکرێ پرساتی ئارامی بێت، بەڵام نە تۆ و نە خۆشم، بە بەختەوەری چەواشا ناکەم، ئەمە درۆی گەوجەکانە، نەخۆشی ساویلکەکانە.... هەر مانای ژیان خۆی، یەعنی وەیەکدادان لەگەڵ ناخۆشی، کە ئەمەمان قبوڵ کرد، ئەوسا سەرفراز ئەبین و تا ڕادەیەک بە ئاسودەیی، نەک بەختەوەری، ئەتوانین ڕەوتی ژیان بەڕێکەین، مەبەستیشمە بڵێم، بەڕێ بکەین، نەک بژین!"**، (سەلمان،٢٠١٥،٣٦٠)، دیارە ئەم تێڕوانینەی (ئادەم) دەمانباتەوە بۆ ئەوەی کە بڵێین ئەو مرۆڤانەی کە پێیان وایە بەختەوەری هەیە لە ڕووی هزییەوە مرۆڤی ساویلکەن، خۆیان خەڵەتاندووە، چونکە ئەم بۆچوونە لە ناهۆشمەندییەوە سەرچاوەی گرتووە، لەبەرئەوەی"نیگەران و غەمی هەمیشەیی مرۆڤ لە ئاست بوونی خۆیدا سەرچاوەی نابەختەوەرییەکانی ئەوە، یا هەر خودی نا بەختەوەرین، هەموو ئەمەش بە توندی گرێدراوی هۆشمەندی مرۆڤە، پاسکال لەو بارەیەوە دەنوسێت: تەنها بوونێکی ئاگامەند دەتوانێ نابەختەوەربێ، لەوانەیە بەختەوەری پێکهاتبێت لە درکنەکردن و نا هۆشمەندی مرۆڤ لە ئاست نابەختەوەری و ئازاردا، یاخود ڕوونتر، بەختەوەری خۆقوتارکردنی مرۆڤە لە لەکۆڵگرتنی غەم و

نییگەرانییە بونگەراییەکانی خۆیی"، (حەمەعەلی،٢٠٢١،٤٤).

خۆشەویستی دیاردەیەکی گرنگی ناو ژیانی کۆمەڵایەتییە، بناغەیە بۆ پێکەوەیی و ئاسودەیی مرۆڤەکان، خۆشەویستی پانتاییەکی فراوانی لەم ڕۆمانەدا داگیرکردووە، نووسەر پێی وایە هەموو کارەساتەکان لە غیابی خۆشەویستیدا ڕوودەدەن، هەرکات خۆشەویستی بە مانا فراوانەکەی بوونی هەبوو، چیتر کوشتار بەردەوام نابێت، لەم نێوەندەشدا خۆشەویستی نێوان (نێر و مێ) دەبێتە یەکێک لەو فاکتەرانەی کە بووە بە هۆی گەڕیدەی ئەم کارەکتەرە و وەرچەرخانی لە ژیانیدا دروست کردووە، ئەمەش لەوەڵامێکی بۆ (مەردۆخ)دا دەردەکەوێت، کە دەڵێت: **"کە بەڕێزت باسی خۆشەویستیت کرد، بەشێکی ئەم هاتنەت بۆ ئێرە پەیوەندی بەوەوە هەبووە، وانییە؟ بەڵێ، ئەمەشت لێ ناشارمەوە، ئەمە نەك پەیوەندی پێوە هەیە، بگرە ئەوە دڵی مەسەلەکەیە....، پاش خۆ کوشتنی خاڵم گەورەترین خۆشەویستی فێر بووم. لەو شتە سادەیە تێگەیشتم، کە ئەکرێت کەسێکت خۆش بوێت، بێ ئەوەی موڵکی تۆ بێت یا تۆ موڵکی ئەو بیت، ئەشکرێ کۆمەڵێ کەسمان خۆش بوێت، لەبەرئەوەی بەهای شتێک، واتایەکی گەورە کۆمان ئەکاتەوە، ڕەنگە ژیانی ئێرۆکانە ئەم لایەت بۆ ڕوون بکاتەوە، هەندێ جاردرنگ ئەگەینە ئەو قەناعەتە،لەوانەیە هەرگیز ئەو ئیشقەمان ڕووناکی نە بینێت، کەچی هەر بەردەوام ئەبێت"**،(سەلمان،٢٠١٥،٢٠٢،٢٠١)، نووسەر پێی وایە خۆشەویستی ڕێگایەکە بۆ گەڕیدەی و خۆدۆزینەوە و دووبارە داهێنانەوە و ڕوحکردنەوە بەر جوانییەکان، بە واتەیەکی دیکە ئەگەر دنیا خۆشەویستی حکوم بکات، هەموو شتێک بەرەو باشتر دەڕوات، لێرەشدا تەنها خۆشەویستی نێوان ژن و پیاو مەبەست نیە، بەڵکو هەموو جۆرە خۆشەویستییەک. ئەوەی جێگەی سەرنجە لەم ڕۆمانەدا(ئادەم) دەیەوێت بەتێڕوانینێکی جیاوازەوە لەم چەمکە بڕوانێت، ئەویش پاراستنی تایبەتمەندی و جیاوازی هەر دووجەمسەرەکەیە لەم پەیوەندییەدا، چونکە زۆرجار بوون لە پەیوەندیی خۆشەویستیدا دەکەوێتە بەر هەڕەشەی نارەسەنێتی، چونکە ئەم جۆرە پەیوەندییە تەقلیدی و ئایدیالییە کە هەیە، جەمسەرەکان لە پەیوەندی خۆشەویستی دا یەکێکیان دەیەوێ ئەویتریان لە بوونی خۆی دابڕێت، "ورده ورده ئەم پەیوەندییە خۆشەویستییەی، کە لەسەر بنەمای ئارەزوویەکی سەربەستانە بونیاد نراوە، دەچێتە قۆناغی ململانێی بوونەکانەوە، ململانێی نێوان خودی من و خودی ئەو، بەوە کۆتایی دێت، یان لە ناو خۆشەویستییەکەمدا فەنادەبم یان ئەو لە ناو مندا فەنا دەبێت، فەنابوونی هەر کامێکیشمان بە فەنابوونی خۆشەویستی کۆتایی دێت، چونکە چیدی عاشق و مەعشوق بونیان نامێنێت، بەڵکو تەنیا یەک عاشق هەیە، یان مەعشوق"، (الحفنی،١٩٦٧،١٠٤)، بۆیە ئادەم لە پێناوی فەنا نەبوونی ئەم عشقە و بەردەوام بوونی هەریەکەیان بە بوونی ڕەسەن و تایبەتمەندی جیاوازی خۆیانەوە بڕیاری ڕۆشتن دەدات و عەشقەکەیان بەردەوام دەبێت.

مەردۆخ، یەکێکی دیکەیە

لە کارەکتەرە سەرەکی و گەڕیدەکانی ناو ئەم ڕۆمانە، کە هەر لەسەرەتای ڕۆمانەکەوە گەشتی ژیانی لە پێناوی خۆدۆزینەوە و خۆبونیادنانەوە و پاشانیش گەڕیدەی عەشق دەست پێدەکات، کاتێک ناتوانێ لە ناو ژینگەی خوێناوی بەهۆکاری جەنگ و دین ڕێگەی خۆی بدۆزێتەوە، چونکە

نه جەنگ ئارامی و نه دین وەڵامی پرسیارەکانی پێدەبەخشێت، جگەلەوەی دین بە ناڕاستەوخۆ بەشدارە لە جەنگەکەدا بەوەی هەندێجار بە خراپ بە کارهێنراوە، چونکە بەشداری کردنی لەجەنگ دەکردە واجبێکی دینی بۆ خەڵکی بۆیە (مەردۆخ) بڕیاردەدات دایکی جێبهێڵێت و سەفەری گەڕیدەی دەست پێدەکات: **"... ویستی لەبری ئەوەی لە ئاسمانی زیکری ئەو خەڵکەی ئەوێ بسوڕێتەوە، بگاتە ئەو دیوی دونیا و بە چاوی خۆی ببینێت چیی لێیە، کە ئەو ڕۆژەهاتە پێشی، سڵی نەکردەوە، هەر پاشنیوەڕۆکەی لە باوڵێکی چەرمدا کورتەک و شەڕواڵێکی پاکی دەرکرد لە بەری کرد،... هاتە ژوورەکەی دایکی، بینی هێشتا لەسەر بەرماڵی نوێژەکەیەتی، لێی نزیک بووە، بەدیاریەوە وەستا، تۆزێک بۆنی سمڵەکەی ملی کرد، بەڵام لە تاواندا نەیوێرا سەیری دایکی بکات، چاوەڕێی کرد تا دایکی گەیشتە سوجدە و سەری دانواند، ئەو جا بەسۆزەوە ماچی سەری کرد وماڵەکەی بە جێ هێشت"**، (سەلمان،٢٠١٥،٣٨٦). لێرە بەدواوە سەفەری ئەم کارەکتەرەو ڕووداوەکانی ژیانی دەست پێدەکات، ئەمەش دەبێتە وەرچەرخانێک لە هزری ئەم کارەکتەرەدا، بەڵام ئەوڕووداوانەی پێشوو بەردەوام کاریگەری لەسەر باری دەروونی بەجێدەهێڵێت.

کێشەی نیشتەجێبوون و مانەوە لە شوێنێک بەهۆی دەروون ئاڵۆزی و ڕاڕاییەوە کێشەی سەرەکی ئەم کارەکتەرەیە، بۆیە کاتێک (ژینۆ) باسی کۆشکی پیاوەکانی بۆدەکات و دەڵێت ئێرە گەر زیندانیش بێت لەم دۆخەدا سەر تیایدا ڕەحەت دەبێت، بەڵام مەرۆخی گەڕیدە دەڵێت: **"ئێ بەڵکو من نەمەوێت سەرم ڕەحەت بێت، قوربان! پاشان من سەر ڕەحتی خۆم لە گەڕاندا ئەبینم، ئەوە بۆ من ژیانە، من بەوجۆرە ئەژیم، با هەموو کەسێکیش ڕەتی بکاتەوە"**، (سەلمان،٢٠١٥،٦٢)، ئەم دۆخەشی بەهۆی لێکەوتەی جەنگەکانەوەیە، کە بەردەوام ڕاڕایە و لە دۆخێکی دەروونی ناجێگیردا دەژێت، ئەم کارەکتەرە پێمان دەڵێت تاکی کورد لەڕووی دەروونییەوە بە جۆرێک بریندارە بەهۆی ئەو کارەساتانەوە، خۆ دۆزینەوەو دەستپێکردنەوە بۆیان ئاسان نییە، جگەلەوەش وەک کارەکتەرێکی ڕۆشنبیر تیشک دەخاتەسەر ئەوەی"ژیان بۆ خۆی گەشتێکی هەمیشەییە، زێدە جوان و مانابەخشە، جێگایەک نییە بۆ خۆبەستنەوە و جێگیربوونی هەتاهەتایی، یەکێک لە کارەساتە گەورەکانی مرۆڤ ئەوەیە کە خۆی گیرۆدە و بەند کردووە، خووی بە یەک شوێنەوە گرتووە"، (ئۆشۆ،٢٠١٨،٦٩)، ئەم تێڕوانینەش وادەکات کە لەهیچ شوێنێک جێگیر نەبێت، دەچێتە هەر شوێنێک لەوێش جێگیر نابێت و بەردەوام دەوێت بڕوات، دواتر لەگفتوگۆیەکیدا لە گەڵ (ئادەم)دا دەڵێت: **"ئادەم: هەرگیز بڕوا نەکەی ئەو جێیە بدۆزینەوە، کە پڕ بە دڵ بە دوایا ئەگەڕێین، بڕوا بەمن بکە، من زۆر گەڕام و هیچم نەدۆزییەوە و گەڕامەوە ئێرە، ڕەنگە هەموو جێیەکی تر بدۆزینەوە، بەڵام ئەوەی ئەمانەوێ نەخێر، هەرگیز نایگەینێ،**

مەردۆخ: بەپێی ئەو قسانەی جەنابت، ئەوەندە ئەزانم کە هیچ شتێک ئەوەمان بۆ مسۆگەر ناکات، کە ئەو جێیە هەبێت یاخود بیدۆزینەوە"، (سەلمان،٢٠١٨،٢٦٧)، ئەم کارەکتەرە پێمان دەڵێت مرۆڤ کە بە ڕۆح گەڕیدەو غەریب بوو، هیچ کات ناگات بەو شوێنەی کە تیایدا ڕوحی ئارام بێت، چونکە گرفتی ئەم تاکە لە ناخیدایە نەک لە شوێن، بۆیە گومان دەکات ئەو شوێنەی ئەم بۆی دەگەڕێت هەر بۆنی هەبێت، بەڵام هەر بەردەوامیش دەبێت لە گەڕان ناوەستێت و ڕەشبینی

چۆکی پێنادات.

یەکەم وێستگەی گەشتەکەشی لە خانووی پیاوەکانەوە دەست پێدەکات، کە لە خەیاڵی ئەودا وەک کۆشکێک دێتە پێش چاوی و دواتر هەر بە کۆشکی پیاوەکان ناوی دەبات، ئەوەش لە گفتوگۆیەکی نێوان خۆی و(ژینۆ) ڕوون دەبێتەوە کاتێ ژینۆ پێی دەڵێت: "وتت کۆشک؟"،بێگومان بینینی ئەم شوێنە بە کۆشک لە وێرانەیەکی گەرمیانی پاش ئەنفالدا، کۆشک دەکرێت ڕەمز بێت، ئاماژەیە بۆ نەتوانەوە لە ڕووداوی هەنوکەدا، کاتێک مەردۆخ بۆ پشوو وەرگرتنێک وەک ڕێبوارێک دێتە ناو ئەم کۆشکە، لە سەرەتادا بەر دنیایەکی تەواو جیاواز لە دنیای دەرەوەی کۆشک دەکەوێت، ئەمەش وادەکات سەرەتا تێگەیشتنی بۆ شتەکانی ناو کۆشک وەک پێویست نەبێت، چونکە لە سەرەتای ڕووداوەکانی ناو ڕۆمانەکەوە جەخت لەوە دەکاتەوە کە دنیای ناو (کۆشکە/خانووی پیاوان)، پڕە لە خۆ ڕەتکردنەوە. واتە کەسی خۆپەرست و هەلپەرستی لێ ناژی. بە پێچەوانەوە ژیانێکی هەرەوەزی کۆیان دەکاتەوە. ئەمەش تەواو پێچەوانەی دنیای دەرەوەیە بۆیە وەک خۆی دەڵێت: **"ئەوەی کە ناتوانم خۆمی لەگەڵ بگونجێنم، مەسەلەی خۆڕەتکردنەوەیە، ئێوە کۆمەڵێ خەڵکن، زۆر توندو تیژن لە ئاست خۆتان، خۆتان بە هەڵوێستی خۆتان لەم جێیە سزا ئەدەن"**،(سەلمان،٢٠١٥،٢٦٨)، ئەمەش وادەکات کە مەردۆخ تەواوی بارودۆخی ناو کۆشکی پێ هەزم نەکرێت یاخود دەڵێت: **"ئێوە هەرهەمووتان، بەڕێز، ڕێگەم بدە بڵێم، لە درۆیەکدا دەژین، درۆیەک، کە بەوە دەچێت خۆتان داتان هێنابێت"**، (سەلمان، ٢٠١٥)، بۆیە لە هەموو شتەکان بەگومانە، ڕوونکردنەوەی هیچ کام لە کارەکتەرەکانی دیکە ناو کۆشک لە گومانی ئەمی کەم نەدەکردەوە.

جگە لە جەنگ و دین، ئیشقی ئەم کارەکتەرە بۆ (زۆزان/ بێڤەر) دەبێتە فاکتەرێکی دیکەی گرنگی بەردەوامی سەفەری، ئەویش کاتێک لە جەنگەکان هەڵدێت، ڕوودەکاتە گوندێک و دەچێتە ماڵی(حاجی تەقی)، لێرەدا دەکەوێتە داوی نیگایەکی(زۆزان)، هەروەک گێڕەرەوە ئاماژە بەسەرەتای دروستبوونی ئەم ئیشقە دەکات**"لە دەرچووندا، هیوا فرسەتی هێنا و تەماشایەکی قووڵی لەگەڵدا گۆڕییەوە...زۆزانیش لەلای خۆیەوە، وەک زۆربەی کچانی گوند کە شەرم نیشان دەدەن، بەڵام ناترسێن، لە تەماشاکردن و نەلەوەی سەرنجی کوڕێک بۆ لای خۆیان ڕاکێشن"**، (سەلمان،٢٠١٥،٣٩٨)، بەڵام بەهۆی ئەو گێژاوەی کە تێیدایە و ئەو وێرانەیەی کە پێیدا تێپەڕیوە هەرزوو**"ئەو ئیشقە پڕژیانەی هاتەڕێشی و ڕوحی خستەبەر، بەدەستی خۆی هەناسەی هەڵکێشا و نایە چاڵ"**،(سەلمان،٢٠١٥.١٤٩)، بەردەوامی دا بەسەفەرەکەی.

لە کۆتاییدا مەردۆخ خۆی وەک مرۆڤێکی بێئەقڵ دەناسێنێت بەهۆی ئەوەی قوربانی بە هەموو خۆشەویستییەکانی دا لە پێناو گەیشتن بە شوێنێک کە هیوای ژیانی لێبێت، لە لایەک دایکی جێهێشتووە، لە لایەکی دیکە دڵی کچێکی بردووە و جێیهێشتووە، بەڵام نەگەیشت بە هیچش:**"ئەوەندەی من بێئەقڵم، کەس بێئەقڵ نییە، چونکوو ساویلکەم، بڕوام وابوو کە دەرچووم، ئەگەم بە شتێک، دەی ئەوەتا وەک خۆت لە من باشتر ئەبینیت، سادەترین هێمای**

ژیان لە هیچکوییەک نییە، من لە جێیەک دڵی دایکم سووتان، لە جێیەکی دی دڵی کچێکم ڕفاند و هەیکەلەکەیم جێ هێشت.... ئەوەتا پێچەکانی ئەم دونیای دەرەوە مۆتەکەیە و نازانم ئەمگەیێنێتە کوێ. ئیدی چۆن بێئەقڵ نیم!"، (سەلمان،٢٠١٥،٤٢٦).

٢-٢-کارەکتەری لاوەکی لە نێو ڕۆمانەکەدا:

مەندان، یەکێکە لە کارەکتەرە لاوەکییەکانی نێو خانووی ژنەکان و خوشکی (سەکینە)یە، ڕۆڵی لاوەکی لە کۆی ڕووداوەکانی نێو دەقەکە هەیە، سەرەتا کاتێک دەگەنە ماڵەکەی (وەستا)، لەڕێگەی گفتووگۆیەکەوە لەگەڵ (وەستا/ئادەم)، ئەوەمان پێدەڵێت کە کەسوکاری ئەم کارەکتەرە ژنانە بەهۆی جەنگەوە لە ناوچوون و خۆشیان بە زەحمەت هەڵهاتوون، (وەستا) دەڵێت: **"مەبەستت چییە؟ من هیچ نیازێکم نییە کە هاتوومە بەردەرگات، ئەگەر ڕاستییەکەشت ئەوێت، ئەوە من ڕێبوارێکم و لێم قەوماوە، بەرەو گوندێک ئەچووم، کەچی دایانە سەر ئەو گوندە و چی کەسوکاری منی تیابوو، ڕەنگە کوژرابن و ڕاپێچ کرابن، ئەبوو منیش لە دەستیان هەڵبێم، ئیتر ڕێیەکەم هێنامیە بەردەم ئەم ماڵەی تۆ"**، (سەلمان،٢٠١٥،٣٣٥)، هەر لە ڕێگەی ئەم کارەکتەرەوە بۆ خوێنەر ڕووندەبێتەوە کە لە پێناوی خۆشەویستی(سەکینە)یە، (ئادەم/وەستا) دەیەوێت ژنەکان لەم خانووەدا بمێننەوە و خۆی دەڕوات، چونکە نایەوێت خۆشەویستی (سەکینە) لەدەست بدات، گەر بمێنێتەوە ئەوا (سەکینە) دەڕوات، بۆیە بڕیار دەدات ئەو بڕوات، مەندان بە (سەکینە)ی خوشکی دەڵێت: **"خۆت لە نەبان مەدە، چونکوولەبەر خاتری تۆ ئێمەش گل ئەداتەوە، دەی بڵێ وانییە!"**، (سەلمان،٢٠١٥،٣٦٣).

سەرەڕایی ئەوەش نووسەر لە ڕێگەی ئەم کارەکتەرەوە پێمان دەڵێت جەنگ و سیاسەت و نەریت سالاری شێوازی ژیانی ژنی کورد دیاری دەکات و چوارچێوەیەک بۆ دنیا بینی ژن دادەنێت، ئەم کارەکتەرە وابەستەی ئەو وێرانکارییەیە کە جەنگەکان بە جێیان هێشتووە، ئەمەش وای کردووە هەموو خۆشی و ئارەزووەکانی ژیانی ببێت بەڕابردوویەکی سەرنراو و جارێکی دیکە سەر هەڵنەدرێتەوە، چونکە **"ئەو لەلای خۆیەوە درۆ بێت یان ڕاست، قەناعەتی بە خۆی کردبوو، کە لێبووە لەو مەسەلانەی ژن و پیاو و خۆشەویستی، ژیانی بێوەژنی لەلایەک و حوکمی نەریتش لەلایەکی دیکەوە، دەسەڵاتی پێدابوو هەرچی حەزو و ئارەزووە، لە قووتوویەکی ڕابردوودا سەربنێتەوە و قەت هەڵی نەداتەو، ئەوەشی مابۆوە، چاوەڕوانی بکات تەنها نەرموو نیانیی کچەکانی بوو، کەوا ئێستا ئەوانیش بەر هەڕەشەی وشکبوونەوە دەبنەوە لە ناو دەقی یادەوەریی دەزگیرانەکانیان"**،(سەلمان، ٢٠١٥،٣٥٦)، مەندان نموونەی هەموو ئەو ژنانەیە کە لە کۆمەڵگەی کوردیدا هەموو حەزوو ویستەکانیان بووە قوربانی ئەو چەمکەی کە پێیدەوترێت (بێوەژن)، چونکە کە ژن بوو بە بێوەژن ئیدی مافی ژیانی لێوەردەگیرێتەوە، ئەمەش هەر بەهۆی نەریتەکانەوە، جگەلەوەی ئەم کارەکتەرەش هاوشێوەی (سەکینە) تەمەنی هەڵکشاوە و خاوەنی دوو کچە، ئەمەش ڕێگرییەکی دیکەیە بۆ ئەوەی خۆشەویستی لای ئەم کارەکتەرە لە ناخیدا کپ بکرێت، چونکە عەیبەیەکی کۆمەڵایەتییە لەم تەمەن و ئاستە کۆمەڵایەتییەدا خۆشەویستی بکان.

بەفرین: یەکێکی دیکەیە لە کارەکتەرە لاوەکییەکان، نووسەرلە ڕێگەی ئەم کارەکتەرەوە کۆمەڵێک چەمک و گرفتی نێوکۆمەڵگەی کوردی خستۆتەڕوو، چونکە ئەم کارەکتەرە ڕۆشنبیرە و دەرچووی زانکۆیە، خوێنەرە، بۆیە گفتووگۆی زۆر بابەتی گرنگ لەگەڵ کارەکتەرەکانی دیکە دەکات، لەسەرەتادا نووسەر لە ڕێگەی ئەم کارەکتەرەوە ئەو ئازارەی ژنان و کچان دەخاتە ڕوو کە تەواوی ژیانیان لە چاوەڕوانی گەڕانەوەی ئازیزانیان بەسەردەبن، تاکو هەموو تەمەن و ئارەزووەکانیان دەبنە بەفری بەر هەتاو و بەرەو توانەوە دەڕوات، گێڕەرەوەی دەقەکە بەم جۆرە دۆخی دەروونی(بەفرین، ڕەهێڵە،ئەفسانە) دەخاتە ڕوو:**"سێ کچە دەزگیرانداره‌کە، چاویان پڕبوو لە وێنەی ئەو کوڕانە، دەبوو بڕۆن بۆ لایان و لەو جێیەی کە بۆی هەڵهاتبوون، ئێستاش بێگومان بەر دەستی جاش و سەربازەکان کەوتوون، ئا لەو گوندە چەپەدا، پلانی چاوپێکەوتنیان ڕێک خستبوو، وا ئێستاش بەرەو جێیەکی نادیار دەچن، هیچ شتێک لەلایان بەهای ژیانی تێدا نەما، کەچی هەنگاوەکانیشیان بێ ویستی خۆیان، خێرا و خێرا تر دەبوو، ڕێیان دەکرد، تاکوو لەوجێیە دوور بکەونەوە و دەربازببن"**،(سەلمان،٢٠١٥،٣٢٤)، ئەم تێڕوانینە بۆ ژیان کە هیچ شتێک بەهای نەماوە لە ئەنجامی نیگەرانییەوەیە، چونکە نیگەرانی و ترس ئەو دوو تایبەتمەندییەیە هەرگیز بیرکردنەوەیان بەرنادات ناتوانن بەشێک بن لە ئەمڕۆ، تەنانەت ئەو دۆخە کاری کردووەتە سەر چۆنییەتی ژیان، بەشێک لە ژیانیان ونە و ناتوانن بڕیار بدەن. هێشتا لەبەر چاوەڕوانی نەیانتوانیوە هەنگاوێک بەرەو سارێژکردنەوە بنێن، بۆیە ئەم کارەکتەرانە ناتوانن بە ئاسانی دەست پێبکەنەوە وهەموو گفتووگۆکانیشیان دەربارەی ڕابردوو و خەونی ڕابردوویانە، نەک داهاتوو، چونکە بەشێکی ژیانیان ونە کە خۆشەویستەکانیانە، هەر بە خەونی ئەوانەوە دەژین، کە لە ڕابردوودایە نەک داهاتوو.

ئەم کارەکتەرە بەهۆی ڕۆشنبیریەوە باس لە فەنابوون و توانەوە لە ئیشق دەکات، ئەمەش کاتێک (بەفرین) بە پوری دەڵێت:**" ئەوە تۆی کە ئەو پیاوەت ناردووە بە دوای پلەیەکی بەرزی ئیشقا بگەڕێ، پووری، بێ زانینی خۆت و خۆی، بەدوای ئەوەیا چووە، دەنا نە خۆشەویستیی منداڵ و نە هی نێوان ژن و پیاو، دەرەقەتی ئەو جۆرە گەڕانە نایەن، تاکوو جارێکی دی گەشت و گەڕانی نوێی دەست پێبکات و خۆشەویستییەک بدۆزێتەوە، کە بوونی نییە، لێشت ناشارمەوە، پووری گیان، ئەو دەمەی پیاو ئەڕوات، ئیدی ئەو ڕێگەیە ناگرێتەوە بەر، کە پێشتر گرتبووی، بە تەواوی بە دوای دڵیا ناگەڕێت، گەڕانێکی دیکە دەست پێ ئەکات، ئێجگارسەخت و سامناکە، تاکوو لە دونیاش ماوە هەر بەدوای واتایا وێڵ ئەبێت، ئاخر پیاو ئەو خاڵە ڕەهایەشە، پوری، کە بەدەوری خۆیەوە ئەخولێتەوە و ئیتر نە ئیشق و نە خۆی و نە واتا هیچانی بۆ نادۆزرێتەوە.... هەر حەزی لە گەڕانە، بگرە ئاشقی وێڵبوونە"** (سەلمان، ٢٠١٥،٢٣٩)، بەفرین باس لەوە دەکات کە هەندێجار ئیشق بە جۆرێک مرۆڤ دەکات بە گەڕیدە، کە سەفەرێک دەستپێدەکات تاکو لە ژیان ماوە بۆ هەمیشە وێڵە، جا گەر ئەم وێڵ بوونە بە جەستەش نەبێت، بەڵکو گەڕیدە بێت بە هزر لە پێناو واتای شتەکان، تەنیا ئیشقش دەتوانێت مرۆڤ بنێرێت بۆ ئەم وێڵبوونە، هیچ جۆرە خۆشەویستییەکی دیکە مرۆڤ ناگەیەنێتە ئەم پلە بەرزەی وێڵبوون، واتە ئیشق کاتێک ڕوودەکاتە مرۆڤەکان، بە تایبەتی پیاوان، ئەوا دووچاری جۆرێک لە خۆ ونکردن و وێڵبوون بە ناو دنیای

بەرینی عەشق دەبێتەوە، کە ئەستەمە بتوانێت وەک مرۆڤێکی ئاسایی بۆ ژیان و بوون بڕوانن و خۆیان بناسن، کە ئەوان مرۆڤن و بۆ ئەوە هاتوونەتە بوون تاوەکو درک بە گرنگی ژیانی خۆیان و دەوروبەریان بکەن.
جگەلەوە ئەم کارەکتەرە پێمان دەڵێت ئەگەرچی
مرۆڤ بە گشتی وەک تاک هیچ کەس بە تەواوەتی خۆی بۆ نادۆزرێتەوە، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا گەر بە شێوەیەکی نیمچەییش بێت، ژن باشتر لە پیاو خۆی بۆ دەدۆزرێتەوە، چونکە لە کۆمەڵگای کوردی لەبەر زۆری کارەساتەکان و نەهامەتییەکان پیاو لەبەرەی پێشەوەی شەڕەن، ئەوە پیاوە کە تووشی بەیەکدادان و ترس و تۆقین دەبێت، بۆیە ئەگەرچی ژن قوربانی دۆخەکەیە، بەڵام پیاو زیاتر کاریگەری جەنگەکانی لەسەرە.

٢-٣-کارەکتەری پەرەنەسێن لە نێو ڕۆمانەکەدا:

ئەم جۆرە لە کارەکتەر لە کێشە و ڕووداوەکاندا لەسەر یەک هێڵ دەڕوات و هیچ ئاڵۆزییەکی پێوە دیار نییە، لەسەرەتاوە تاکۆتایی هەڵگری یەک سیفەتن جا ئەم سیفەتە ئەرێنی بێت یان نەرێنی، سەرەڕایی سادەی و پەرەنەسێنی ڕۆڵێکی گرنگی لە ناو ڕۆماندا هەیە، یارمەتیدەری کارەکتەرە پەرەسێنەکانە، بەبێ بوونی ئەمجۆرە لە کارەکتەر هەرگیز ڕۆمان چێنابێت.

دەربارەی کارەکتەرە پەرەنەسێنەکانی ناو ئەم ڕۆمانە، زۆربەی کارەکتەرە لاوەکییەکان سادە و پەرەنەسێنن و گۆڕانکارییەکی ئەوتۆ بەسەر بونیادی کارەکتەرەکاندا نایەت، بەڵکو لەسەر هەمان ڕەوت بەردەوام دەبن تا کۆتایی ڕۆمانەکە، بۆ نموونە کارەکتەرێکی وەکو (مەندان) کە یەکێکە لە کارەکتەرە ژنە لاوەکییەکان، لەسەرەتاوە تا کۆتایی دەقەکە لەسەر هەمان فکر و ئاراستە دەڕوات و هیچ گۆڕانکارییەک تێیداڕوونادات، کە کەسێکی نەریت پارێزە و زیاتر پابەندە بەنەریتەکان و ژیانی خۆشی لەم پێناوەدا کردووە بە قوربانی، جگەلەوەی خاوەن ئاستێکی ڕۆشنبیری ئەوتۆ نییە، ئەمەش لە میانەی گفتوگۆی نێوان ژنەکاندا و بەشێوەیەکی ناڕاستەوخۆ لەلایەن گێڕەرەوە بۆ خوێنەر بەم جۆرە دەگوازرێتەوە:**" پوری ویژدانیش دووکەڵی سیگارەکەی بەبا کرد... وتی" هەزار بەیتو بالۆرەم بیستووە، ئەمەم نەبیستووە. کە کەسێک لەبەر خۆشەویستی هەڵبێت"**(سەلمان،٢٠١٥،٢٢٨)، تاکو کۆتایی دەقەکە لەسەر هەمان ئاستی تێگەیشتن بەردەوام دەبێت، تێناگات چۆن خۆشەویستی مرۆڤ بەرەو وێڵبوون دەبات. بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئەوەی جێگەی سەرنجە لەسەر هەمان بابەت بە (بێڤەر) ناو دەڵێت لەبەرئەوەی سورە لەسەر گەڕان بەدوای کەسێکدا دەگاتە ئەنجامێک، ڕەنگە ئەمەش لە ئەنجامی ئەزموونی ژیانییەوە بێت، دەڵێت:**"خەمتان نەبێت، ئەگەر خۆشی نەیەتەوە، هەواڵێکمان لە ڕێی ئەوەوە هەر پێ ئەگات. ئەوەی ئەوەها بە گوڕ بەدوای کەسێکدا بگەڕێت، هەر ئەگاتە جێیەک، هیچ مەراق مەخۆن!"**، (سەلمان،٢٠١٥،٣١٦).

ئەگەرچی لە گفتووگۆیەکیدا لەگەڵ (سەکینە)دا هەوڵ دەدات کاریگەری لەسەر هەڵویستەکانی (سەکینە) هەبێت، ڕۆڵی لە ناو ڕووداوەکاندا هەبێت، بەڵام ئەمەش هەر لە چوارچێوەی داواکارییدایە و دەیەوێت (سەکینە) ڕازی بکات بەمانەوە لە ماڵی (وەستا)دا: **"مەندانیش وتی: سەیربکە، خوشکم باشی ئێرە ئەوەیە، کە ئەتوانین بە ئاسودەیی لێی بژین، کەس لەم ناوچەیە ناژی، ئێرە زۆر دوورە لە شار، ئۆتۆمبێلیش نایگاتێ، بە کورتی ئێمە دوورین لە مەترسی و هەڕەشە ئەمێنینەوە مەسەلەی تۆ و وەستا، یان ئەبێ فێڵی بۆ بدۆزینەوە، یان تۆ ڕازی بیت"،** (سەلمان٢٠١٥،٣٦٥)، بەڵام (سەکینە) لەوەڵامدا دەڵێت بریار بەجێبهێڵن بۆ خۆم، ئەم کارەکتەرە ڕۆڵێکی ئەوتۆی لە گۆڕانکارییەکاندا نییە، جگە لە چەند گفتووگۆیەک و ڕوونکردنەوەی بونیادی هەندێ لە کارەکتەرەکات، هیچ ڕۆڵێکی گرنگ و بونیادی لە نێو ڕووداوەکاندا ناگێڕێت.

ئەفسانە: یەکێکی دیکەیە لە کارەکتەرە پەرەنەسێنەکان، ئەم کارەکتەرە بە هەمان شێوە سادەو خاوەن تایبەتمەندییەکی دیاریکراوە، ئەگەرچی دەرچووی زانکۆیە و هەمیشە بۆچوونەکانی لەبارەی بابەتە فکرییەکانەوەیە، بەڵام ئەم تێڕوانینە هزریانە کارناکاتە سەر ڕەوتی ڕووداوەکان، یەکێک لەو چەمکانەی کە گفتووگۆی لەسەر دەکات ئیشقە لەگەڵ کارەکتەرە ژنەکانی تردا، بۆنموونە لە گفتووگۆیەکیدا لەگەڵ (بەفرین)دا کاتێک باس ئیشق دەکەن دەڵێت:**"ئەوەی ئەیلێت ئەوەندە سادەیە خوشکم! هەستی گەورە و ڕەها، سۆزی ڕەها و بێوێنە، واتای ڕەهای ئیشق، واتای ڕەهای تێگەیشتن، ونبوونی ڕەها، تا بگەینە خۆدۆزینەوە، دواجارهەموو بەدوای واتای ژیا و مردنا وێڵ ئەبین، ئەمدیوی ژیان و مردن ئەکاتە هەموو ئەو پرسیارانە ناو ئەدۆزینەوە بۆ شتەکان و مەبەستیش هەرواتای ژیان و مردنە، ئیتر چی بەوانەوە بەستراوە، شتێکی پێ ئەڵێین"،** (سەلمان،٢٠١٥،٢٤٠)، (ئەفسانە) ئەوە ڕووندەکاتەوە کە هۆکاری گەیشتنی (بێڤەر)بە ماڵی ژنەکان گەڕانە بۆ واتای ڕەهای ئەو ئیشقەی کە بۆ (مەردۆخ) هەیبووە، دواجار ئەمەش دەبێتە ڕێگەیەک بۆ خۆدۆزینەوەی (بێڤەر)، پاشان تیشک دەخاتە سەر مانای ژیان، مانای ژیانیش لەکەسێك بۆ کەسێکی دیکە، لە ڕۆژێکەوە بۆڕۆژێکی دیکە لەگۆڕاندایە. ئەوەی کە زۆر گرنگە ئەوەیە کە مانای ژیان شتێکی گشتی نییە، بەڵکو هەر تاکێك دەبێت ماناو ئامانجی ژیانی خۆی لەساتە جیاوازەکاندا بدۆزێتەوە، کەواتە مانای ژیان مەرجدار یان لەپێشەوە دیاریکراو نییە، چونکە مانای پەنهانی ژیان تەنانەت لەناو دەردو ڕەنجیشدا دەدۆزرێتەوە، بەڵام"ئەم غەم و نیگەرانییە ئیجگار قووڵتر و تێکشکێنەرترە لە دۆخی زیندانییەک، کە بۆ خستنە سارای نهێنییەکان ناچار دەکرێ و تینو دەکرێ تا نزیکبوونەوە لە مردن، ئەو لەو لەحزەیەدا لەبەردەم ڕەهاترین دووهەڵبژاردەدایە، یان نۆشینی چەند تنۆکە ئاوێک و شکاندنی تینویەتی، یان هەڵبژاردنی تینویەتییەکی هەمیشەیی، وەک چۆن مرۆڤ ئەشێ لە سایەی سەرمەدیبوونی غەم و نیگەرانی پرسی مانا و چارەنووسی بووندا بە تنۆکە ئاوەکانی ئاین و ئایدۆلۆژیا، یان زانست تینویەتی بیرکردنەوە و بوونی بشکێنێ"، (حەمەعەلی،٢٠١٢،٣٥)، کەواتە ئەم کارەکتەرە پێمان ئەڵێت مرۆڤ لە ئیشقی ڕەهاوە هەنگاو دەنێت بۆ گەیشتن بە واتای ژیان و مردن، ئەم جۆرە لە تێگەیشتن

بۆ ئیشق و واتا بەردەوام لای هەست پێدەکرێت بەبێ وەرچەرخان لە تێگەیشتنی بۆ ئەم چەمکانە.

ئەم کارەکتەرەش هاوشێوەی(مەندان) ئەگەر چی دەیەوێت کاریگەری لەسەر بڕیاری دایکی(سەکینە) هەبێت سەبارەت بەمانەوەی (بێڤەر) لەلایان بە دایکی دەڵێت گەرچیرۆکی ئێمە نەزانێت ناتوانێ بەردەوام بێت لە ڕۆشتن، ئەمەش وەک پاساوێک بۆ مانەوەی (بێڤەر) لەلایان:**" ئەفسانە بە دانیشتنی، بەدایکی وت" دەی پێشی بڵێ ئێمە کێین و چی ئەکەین لێرە، ئەگەر ئەتەوێت هیچ بدۆزیتەوە، ئەشبێ بزانی ئێمە کێین، دەنا چۆن بڕوات!"**، (سەلمان٢٠١٨،٣١٤)، لێرە مەبەستی (ئەفسانە) لەوەی کە دەڵێت ئێمە کێین بەقوربانی بوونی ژنەکانە بەهۆی دۆخە سیاسییەکەو لەدەستدانی خۆشەویستەکانیان و مانەوەیان بەتەنیا، بۆیە گەر(بێڤەر)ئەم دۆخەی ئەمان لە بەرچاوبگرێت، لە ڕۆشتندا بەرچاو ڕوونتر دەبێت.

ئەوەی جێگەی سەرنجە کاتێک ژنەکان لە گفتووگۆدان و پاشان(بێڤەرناو) دەڵێت ئێمە بەهەڵە ئەم گفتوگۆیەمان کردەوە نەدەبوو ئەم گفتووگۆیە دەربارەی ئیشق و بوون و جیاوازی نێوان نێر ومێ لەم ڕووانەوە بکرداتەوەتەوە، بەڵام **"ئەفسانە بە هەندێک شانازییەوە وتی، ئەکرێ هەموو بابەتێک بورووژێنین، بێڤەر، من بەش بە حاڵی خۆم، کەسێکی نوقسانم، هەرگیز خۆم بە کامڵ نەهاتۆتەوە پێشچاو، هەر ئەم لایەنی نوقسانییەشمە وا هانم ئەدات بڵێم، لەوانەیە باوکم سەری خۆی هەڵگرتبێ و نەمردبێ"**، (سەلمان،٢٠١٥،٢٤٣)، دیارە لێرەدا مەبەست لە نوقستان بە مانای جەستەیی نییە، بەڵکو لایەنە هزری و دەروونییەکەیە، بەو واتایەی مرۆڤ بوویەکی ناکامڵە و هەمیشە لە هەوڵی خۆ کامڵکردندایە هەموو پرسیار و گفتووکانیشی هەر لەم پێناوەدایە، چونکە بوون هەروەک (محمد کەمال) پێی وایە بوونی مرۆڤیش لە چەند خاڵێکدا کۆدەبێتەوە، "یەکەم، بوونی مرۆڤ پێچەوانەی هەبووەکانەوە پێش ناوەرۆکی دەکەوێت و ناوەرۆکی لە بوونیدایە، دووەم ناوەرۆک خەسڵەتی نەگۆڕو پێدراو نییەو ئەو پرۆژانەیە مرۆڤ خۆی هەڵیاندەبژێرێت و بە ئەنجامیان دەگەیەنێت. سێیەم، لەبەرئەوەی مرۆڤ بە بێ ناوەرۆک پەیدا دەبێت و خۆی ناوەرۆک بۆ خۆی دادەهێنێ ئەوا ناتەواوە و بوونێکی پڕ نییە، چوارم بوونی مرۆڤ ئاگامەندییە، ئاگامەندانە هەوڵی تێگەیشتنی بوون دەدات و دەیەوێت خۆی تەواو بکات"، (کەمال،٢٠٠٤،٧٩)، هەر ئەم ناتەواوییەش وادەکات کە کارەکتەرەکان زۆربەیان چ بە جەستەیی بێت یان بە هزری بێت لە گەڕانێکی بەردەوامدا بێت بۆ تەواو کردنی بوونی خۆیان، بەڵام پێشی ناگەن، دیارە مەبەستی لە سەر هەڵگرتنی باوکیشی ڕەنگە وێڵبوونی بێت لە پێناو گەیشتن بە وەڵامی هەندێک لە پرسیارە هەمیشەیەکانی و خۆدۆزینەوەی بێگومان ئەمەش لە ڕوانگەی (ئەفسانە)وە.

٢-٤-کارەکتەری پەرەسێن لە نێو ڕۆمانەکەدا:

ئەم کارەکتەرە لە ناو ڕووداوەکاندا گەشە دەکات و گۆڕانی بەسەردا دێت، هەنگاو بە هەنگاو بەرەوپێش دەچێت، جا چ لایەنی خراپ یان لانی باش بێت، بەردەوام هەڵوێستی نوێ دەبێت لە ڕەوتی ڕۆمانەکەدا، هەر ئەمەش وادەکات خوێنەر بەدواداچوون بۆ هەڵسوکەوت و چونییەتی ژیانی بکات، تا بزانێ چی بەسەردا دێت، ئەم کارەکتەرە زیندوویەتی بە ڕۆمان دەبەخشێت و بە هۆی جووڵەی زۆری لە ناوڕووداوەکاندا خوێنەر پەلکێشی ناو ڕۆمان دەکات.

سەبارەت بە کارەکتەرە پەرەسێنەکانی ناو ئەم ڕۆمانە پێکهاتووە لەم کارەکتەرانە:

ئادەم: (وەستا/ ئادەم)وەک یەکێک لە کارەکتەرە سەرەکی و پەرەسێنەکانی ناو دەقەکە، گۆڕانکاریەکی زۆر بەسەر کۆی ڕەهەندەکانی کەسێتی ئەم کارەکتەرەدا دێت لەگەڵ بەردەوامی ڕووداوەکان لە نێو ڕۆمانەکەدا، نووسەریش لە ڕێگەی پەرەسەندنی پێکهاتەکانی ئەم کارەکتەرەوە توانیویەتی ڕێرەوی ڕووداوەکان بەرەوپێشەوە ببات. ئەم کارەکتەرە بە هۆی کارلێکی لەگەڵ ڕووداوەکاندا بە چەند تاقیکردنەوەیەک و ئەزموونی ژیاندا تێپەڕیوە، لەئەنجامی ئەو ئەزموونانەش بووە بەهۆی ئەوەی ئاستی بیرکردنەوەی بەرامبەر بە ڕووداو و کارەکتەرەکانی تری ناو ڕۆمانەکە فراوانتربێت، ئادەم لە گەنجێتی کە لە بەغداد خوێندکاری زانکۆ بووە، وەک خۆی دەڵێت: "ئەوەی کەس نەیئەزانی خاتوون، ئەوە بوو کە من هەر لە دووەم ساڵەوە خوێندنم بە جێ هێشتبوو، دوایش، ناسنامەیەکی خوێندکاریم بە پارە دروست کرد و ئیشم ئەکرد، بێگومان من ناوم نابوو ئیش، دەنا پێی ئەڵێن یاری سێ کارت و لەسەر ئەوە ئەژیام، هەر پارەیەکیش باوکم بۆ ئەناردم، کرێی ژوورەکەم پێ ئەدا..."، (سەلمان، ٢٠١٥،٥١٠)، بەڵام نەیتوانیوە خوێندن تەواو بکات و بەردەوام لە ماڵەوە هەر بەناوی خوێندنەوە دەچێتەوە بەغداد، هۆکاری ئەم باس نەکردنەشی دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە دەترسا لە باسکردنی ئەم نهێنییەی لە ناو خێزان و کۆمەڵگە بەهۆی کاردانەوەی دەوروبەر بەرامبەری، دوای دورکەوتنەوەی لە خوێندن بووە بە قومارچی و هەر چی پارەی پەیدا دەکرد یان خێزانەکەی بۆ دەنارد کە وایاندەزانی لە زانکۆ لە بەشی ئەندازیاری دەخوێنێ، بەشێکی دەدا بە کتێب و ئەوانی ترش لە قومار و کاری لەشکڕینی ئافرەتانی سۆزانی سەرفی دەکرد، بەڵام پاش ئەوەی باوکی دەمرێت و دواترش دایکی و براکەی هەر یەک بە هۆکارێک دەمرێت و تەنیا دەمێنێتەوە، دواتر بڕیار دەدات نیشتەجێی گوندبێت و بێتە سەر ئەو زەویانەی کە خاڵی بۆی بە جێهێشتووە، لێرەوە وەرچەرخان لە بنیادی ئەم کارەکتەرە ڕوودەدات و گەشتی ژیان و گەڕیدەی ئەم کارەکتەرە دەست پێدەکات وەک خۆی دەڵێت:"تاتوانیم گەڕام بەدوای تیشکێک، کە بتوانێ نان بە ڕۆحم بدات، بەدوای خوشەویستییەک، بەدوای واتا، تەنانەت زۆریش بەدوای مردنا گەڕام. ئەوەندەی لێشم ڕوون بوو، خۆشەویستی وەک کردارێک مەبەستم نەبوو، ئەمەویست بگەڕێم و ئەو خۆشەویستییە بکەمە بەهانەیەک، ببێتە پرۆژەیەکی گەڕان بە دوای ڕاستی، کە زۆر ماندووش بووم، نەکارێکی بەردەوامم پێ کرا، نە تیشکی ئەو خۆشەویستەی هاتە ڕێگەم توانیم بیگرمەوە، تاکو ئێستاش لە بڕێ شت حاڵی بووم، ئەمەش ناکاتە

ئەوەی واتام دۆزیوتەوە"، (سەلمان،٢٠١٥،١٩٨)، لەم وێستگەیەی ژیانی سەفەری بەردەوامی بە دوای ڕاستی و گەیشتن بووە بە ڕاستییەکان، ئەمەش پێی وایە لەڕێگەی خۆشەویستییەوە دەتوانێت پێی بگات، کەواتە ئەم کارەکتەرە پێمان دەڵێت خۆشەویستی بەهانەیەکە بۆ گەڕان بە دوای واتاکانی تری ژیان، بۆ گەیشتن بەوەش دەبێت لە خۆشەویستییەوە دەست پێبکەی، بەڵام سەرەڕایی گەیشتنی بە وەڵامی هەندێک پرسیار و تێگەیشتن لە هەندێک چەمک، بەڵام یەشتا واتای بۆ نەدۆزراوەتەوە.

هەتا ئەو ڕۆژەی بەهۆی جەنگەوە ژنەکان هەڵدێن و ڕوودەکەنە ماڵەکەی و بە دیداری (سەکینە) دەگات، لێرەشەوە گەورەترین گۆڕانکاری بەسەر ڕەهەندی هزری و دەروونی ئەم کارەکتەردا دێت، ئاشقی سەکینە دەبێت ، بەڵام ئەم عەشقە دەیکاتە مرۆڤێکی گەریدەی عەشق، ئەمەش هەر لەیەکەم ساتی گەیشتنی ژنەکانەوە بۆ ماڵەکەی وەستا، کاتێک دەیانەوێ پشوویەکی کورت وەرگرن، ئەم عەشقەی (وەستا و سەکینە) دەست پێدەکات، بەوەی کە هەر بە دەنگی کاریگەر دەبێت وەک گێڕەرەوە دەڵێت:"بە دەنگی سەکینە، دڵی بزوا، ... دەنگێکە، کە بنیادەم پێی خۆشە لە کاتی نوستندا لایلایەی بۆی بکات... ئەو کە هیچکات دڵی بۆ ژنێک وەها بەهێز لێی نەدابوو، لە دونیای یاری و قومار لە قەحبەبازی زیاتر، تامی لە شی ژنی نەکردبوو،نەیدەزانی برینی ئیشق چییە"، (سەلمان،٢٠١٥،٣٣٩)، دواتر لە پێناوی بەردەوامی ئەو عەشقەدا بڕیار دەدات ماڵەکەی بۆ(سەکینە)و ژنەکان بە جێبهێڵێ و بڕوات و لە شوێنێکی تر خانوویەکی دیکە دروستدەکات، چونکە ترسا لە لەدەستدانی ئەم عەشقە درنگ وەختەی کە هاتووەتە سەرڕێی، گەر ژنەکان بڕۆن چیتر نەیاندۆزێتەوە و شوێنیان نەزانێت، بۆیە بە (سەکینە) دەڵێت:"ئێوە لێرە ئەبن و من ئەڕۆم، ئەبێ بڕۆم و لە جێیەکی دیکە تەنیاییەکی تر بدۆزمەوە. بڕواشت هەبێت، سیگاریش تەرک ئەکەم، بۆ ئەوەی دوکەڵیش دۆستم نەبێ، کەی تۆش لە تەنیاییدا خۆت دۆزییەوە و گریمان لە دوورەوە بانگەوازی منت کرد، ئەوە بڕوابکە، ئەگەر تەمەنم گەیشتبێتە سەدساڵیش، بە مەرجێ نەمردم، هەر دێمەوە لات هەر ئەوەنە دڵنیابم بە دواما ئەگەڕێی، لە چۆڵی قوڵفەش بم، ئەگەمەوە لات، ئەمە بەسە بۆ تۆ؟"، (سەلمان٢٠١٥،٣٧٦)، ئەم کارەکتەرە سیگاریش تەرک دەکات، بۆ ئەوەی هاودەمی نەبێت، چونکە تەنیایی وا لە مرۆڤەکان دەکات لەسەر بڕوا و عەقیدەکانی سووربێ، بەڵام ئەگەر مرۆڤ هاودەمێکی هەبێت ئاسانتر بیروبۆچوونی خۆی دەگۆڕێت، چونکە هاودەم زوو زوو بیروڕاکانی مرۆڤ دەگۆڕێت، زۆر جار وادەکات کە مرۆڤ بیروڕایەکی جێگیری نەبێت. هەروەها

عەشق تەنها ڕێگەیە کە بتوانین بەهۆیەوە بچینە ناو ناخی مرۆڤێکی دیکەوە، هیچ کەس توانای ئەوەی نییە جگە لەڕێگای عەشق هۆشیاری تەواوی هەبێت لەبارەی گەوهەری بوونی کەسێکی دیکەوە. ڕەهەندی ڕۆحانی عەشق یارمەتی ئێمە دەدات بۆئەوەی سیفەتە ڕەسەن و تایبەتمەندییە ڕاستەقینەکانی یار ببینین و تەنانەت ئەو شتانەش کە لەودا پەنهانن یان ڕازن ئێمە ئاشکراو دیاریان بکەین. لەوانەش زیاتر عاشق بەهێزی عیشق بتوانێ کە یارمەتی مەعشوق بدات بۆ ئاگاداربوونەوە لەتواناکانی خۆی و هێنانەدی ئەو توانایانە، لەم بارەوە(هەرێم عوسمان) دەڵێت: "لەم ڕۆمانەدا عاشقەکان، مەعشوق جێدەهێڵن تا خۆیان بڕیار بدەن، پاش جێهێشتنیش عاشقەکان سۆزدارانە ناکڕوزێنەوە، بەڵکو بە ئاگاییەوە بۆ عیشقەکەیان دەژین، ژیان لەبەر لەعیشقە، لەسەر زەمینەی

باش ژیان بۆ مەعشوقەکەیان وەفادارن، لەبەرئەوە پابەندن بەژیانێکی چاکی پڕ لە خۆشەویستییەوە، بێ خۆشەویستی ناژین، بەڵام بە ماناسازییەوە بۆ خۆشەویستیی دەژین، بۆ ئەوەی ژیان و خۆشەویستییەکەیان مانای هەبێت، ئازادانە دەژین و بڕیار لەبارەی بوونی خۆیانەوە دەدەن، عاشقانی نێو ئەم ڕۆمانە(پابەندێکی نا پابەندن) پابەندن بە عشقەکەیانەوە، بەڵام خێزان دروستناکەن، هەوەسباز و چێژپەرست نین بەو مانایەی بەرپرسیارێتی عەشقەکەیان هەڵنەگرن، بەڵام بەرپرسیار و پابەندیشن بۆگەڕان و چاوەڕوانی مەعشوقەکەیان"، (عوسمان،٢٠٢١،١٧٨)، لێرەشدا (ئادەم) دەیەوێت (سەکینە) لە تەنیاییدا خۆی بدۆزێتەوە پاشان بگەنەوە بەیەک، جگەلەوەی ئەوکاتەی (ئادەم) تەنیا دەبێ و دوور دەکەوێتەوە مانای ئەوەنییە کە سەکینەی ناوێت، لەڕاستیدا پێچەوانەکەی ڕاستە خۆشەویستی هێزێکی گەورەی دەداتێ تا بتوانێ تەنیا بێ، بۆیە دەڵێت:"پێش ئەوەی ئەو ژنە بگاتە ئەو جێیەی یەکەمم کە لێی بووم، ئەویش لە نێو خەڵکا ژیابوو، با پاش ئەو چەند ساڵەی بەو تەنیاییە ببینمەوە، ئەوجا ئەتوانم حوکم بدەم، کە بەیەکجاری لێی بێئومێدبم یان نا، ئەو ژنە وەک من وتۆ وایە، ئەبو بەهەرێمی تەنهاییدا بڕوات، بوێرێت خۆی لەقەرەی وێنەی پیربوونی خۆی بدات و چاوی لێوەرنەگێڕێت، تا ئەوساتەی من بینم، خۆی لە خۆی شاردبووە، ئەو وەختە خۆی بۆ دەرئەکەوێ، ئەگەر هەر ئەم چەند ساڵی تەنیاییە فێری ئەوەشی نەکردبێت بووبێتە گەڕیدە، ئەوا لێی تێئەگەم"، (سەلمان،٢٠١٥،٢٠٢)، (ئادەم) دەوێت(سەکینە) پاش تەنیابوونی بتوانێ خۆی بدۆزێتەوە و هەموو وێنەکانی لە بەرچاو بێت، تەنانەت وێنەی پیربوونیشی لە بەرچاو بێت، ئەوکات لەیەکترو لە عەشق دەگەن، ئادەم دەیەوێت(سەکینە) تەنانەت وێنە خەوشدارەکانی خۆشی ببینێت، چونکە"کەسانی کامڵ و بێخەوش پێویستیان بە خۆشەویستی ئێمە نییە، بەڵکو ناکامڵ و خەوشداران پێویستیان پێیەتی، خۆشەویستی بێمەرج، خۆشەویستی ئەویدی بە هەموو لاوازی و خراپی و خەوشەکانییەوە، ڕەنگە ئەوە پەیامی قووڵ و نهێنی پشت خۆشەویستنی ئەویدی وەکو خۆی، دوای لابردنی هەموو چینەکانی مەکیاژ کە خۆی و کۆمەڵگا دەیخەنە سەر ڕوخساری"،(عەلی،٢٠٢٢،١٥٨)، بەڵام لە ئێستادا (سەکینە) وێنەی ڕاستەقینە و خەوشداری خۆی نابینێ یاخود بە مەبەستەوە خۆی لێ شاردۆتەوە، بۆیە (ئادەم) دەیەوێت بگاتە ئاستێک هەموو وێنەکانی خۆی بە تەواوەتی ببینێ، ئەمە جگەلەوەی گەر ئەم تەنیاییە فێری گەریدەی کردبێت، ئەوکات (سەکینە) خۆی بەردەوام دەبێت لە گەشتەکەی و لە شوێنێک ئۆقرەناگرێ، دیارە مەبەست لەگەشت لێرەدا زیاتر هزرییە وەک لە جەستەیی.

ئەم کارەکتەرە ئەگەرچی پێشتر نەک هەر عاشق نەبووە، بەڵکو کەسێکی لادەربووە لە ڕووی کۆمەڵایەتییەوە، بەڵام دوای گۆڕانکاری بەسەر ڕەهەندی هزریدا پێمان دەڵێت لە هەناوی کارەساتەکانیشدا مرۆڤ دەتوانێ عەشق و خۆشەویستی بدۆزێتەوە و لە گەمەی ژیانی تەنیاییدا، ژیان دروست بکاتەوە و سەرلەنوێ دەست پێبکاتەوە، ئەمەش پێچەوانەی ئەو بۆچوونانەی کە دەڵێن، مرۆڤ لە کاتی کارەساتدا ناتوانێ خەیاڵ بە عەشق و ژیانەوە بکات، بۆیە کاتێک(سەکینە)دەڵێت ناتوانم هیچ بڕیارێک بدەم، چونکە لەکارەساتێکی گەورەی ڕزگاری بووە و کاریگەری یەشتا لەسەری ماوە، (ئادەم)یش لە وەڵامدا دەڵێت:"تەنها لە کارەساتی وەها گەورە، ژن

و پیاو ئەتوانن پێکەوە ببن و یەکتر بدۆزنەوە، ئەو کارەساتە هات و تازە ناتوانین هیچ بگۆڕین، بەڵام خۆ ئەتوانین ژیانی خۆت و من و ئەو ژنانە بکڕینەوە، با ڕەشبینی دات نەگرێت، ژیانی خۆت و ئەوان لەم ڕۆژە ڕەشە بپارێزە و لێی دەربچن، ئێمەومانان تەنها لە تاریکیدا، لەناو هەناوی شەودا ئەتوانین خۆمان بدۆزینەوە"، (سەلمان، ٢٠١٥، ٣٥٩)، (ئادەم) سەکینە هاندەدات بۆ دووبارە دەسپێکردنەوەی ژیان و تێپەڕاندنی ئەو کارەساتەی کە ڕوویداوە، ئەمەش پێچەوانەی هەڵسوکەوتی سەرەتایەتی بەرامبەر بە ژن، چونکە لەسەرەتای تەمەنیدا تەنیا بۆ چێژ و تێرکردنی ئارەزووەکانی سەیری ژنی دەکرد نەک وەک دەروازەیەک بۆ خۆدۆزینەوە.

کاتێکیش (ئادەم) ماڵەکەی بە جێدەهڵێت بۆ ژنەکان و لە شوێنێکی دیکە کۆشکی پیاوان دروست دەکات، لە کاتی گەیشتنی (بێڤەر) بۆ ئەم کۆشکە پرسیار لە(ئادەم/وەستا) دەکات خۆ ساڵانێکە شوێنی (سەکینە) دەزانی بۆ سەردانت نەکردووە، ئادەم لەڕێگەی وەڵامەکەیەوە لەلایەک ئاوەڕی لە نەریتێکی کۆمەڵایەتی لە کۆمەڵگەی کوردیدا داوەتەوە، ئەویش زۆر جار وەک جۆرێک لە کەموکورتی لە پیاوەتی پیاو سەیر دەکرێت، گەر ئەم پیاوە سازش بۆ ژنێک بکات و بکەوێتە دوای گەر خۆشەویستیشی بێت، دەبێتە عەیبە بۆ ناو و پیاوەتی، چونکە لە نێوکۆمەڵگەی ئێمەدا هەندێجار پیاویش گیرۆدەی دەست داب و نەریتەکانە، بە واتەیەکی دیکە نەریتەکان بیرو بۆچونەکانی پیاویش کۆت و بەند دەکات و ناهێڵێت پیاوانیش هەندێجار ئازادبن لە بڕیاردان، کاتێک ئەم قۆناغەی لە تێگەیشتنی کۆمەڵایەتی بڕیوە، لە ڕەتکردنەوەی ترساوە و ویستوویەتی وێنەی ئەم عەشقە وەکو خۆی لە مێشکیدا بمێنێتەوە و کۆتایی نەیەت، لەلایەکی ترشەوە گۆڕانکاری لەڕەهەندی کۆمەڵایەتی و کەسێتی دەردەکەوێت، بەوەی یاخی دەبێت لەم نەریتە کۆمەڵایەتییە بڕیار دەدات بڕوات بۆ لایان بەم جۆرە وەڵامی دەداتەوە دەڵێت: "ئەگەر بڕواشم پێ ئەکەی، ئەمە ڕاستییەکەیەتی: هێشتا قاچم وای لێ نەهاتبوو، سەرەتا لایەنی پیاوەتیم ڕێی لێ گرتم، بچمەوە، هەردوو قاچم هێشتا ساغ بوون، کەچی ئەتوت لە چیمەنتۆدا چەقیون و وشک بوون، هەنگاوێکم پێ نەنرا، پێم ئاسانتر بوو بە دوای کۆچی مەل بکەوم و بەو لایەی ئەوانا نەچمەوە..بەرەبەرەش زاڵبووم بەسەر ئەو هەستەمدا، ویستم بڕۆمەوە لای، لەوێشا هەر نەموێرا، ترسام هەر ڕەتم بکاتەوە و هێشتا نە گەیشتبێتە قەناعەت و بڕیاری پێ نەدرێت"، (سەلمان،٢٠١٥،٥٠٢)، ئەگەرچی لە کۆتای دەقەکەدا (ئادەم) بڕیار دەدات بچێتە لای ژنەکان، بەڵام کاتێکیش دەگاتە ئەوێ هەر لە پەنجەرەکەوە سەیری ژوورەوە دەکات، نازانرێت ئاخۆ دەچێتە ژوورەوە بۆ لای ژنەکان یاخود نا، ئەمەش وەک ئاماژەیەکی بۆ ئەوەی لە کۆتاییدا ڕۆمانەکە بە کراوەی بۆخوێنەر بەجێهێڵراوە، جگەلەوە ژیانیش بۆ خۆی هەمیشە کراوەیە.

مەردۆخ: یەکێکی دیکەیە لە کارەکتەرە پەرەسێنەکانی ناو ئەم دەقە، لە سەرەتادا دوای جێهێشتنی دایکی و دەستکردن بە گەڕیدەی لە ڕێگەیدا کاتێک دەگاتە ماڵی (حاجی تەقی)، لەم وێستگەیەدا عاشقی (زۆزان) دەبێت، "...هەر دەیویست بگاتە شتێک لەم هەموو دەرچوونە، کەچی خۆی بینی لە دۆخێدابوو، هەر دەیویست بەتەنیا بێت، تا بیر لەو زۆزانە بکاتەوە، کە لەو عانەوەی بە

کراسێکی وەنەشەییەوە بەدیی کرد، خەیاڵی بە تارمایی ئەوەوە نووسا"، (سەلمان، ٢٠١٥، ٣٩٧)، بەڵام ئەم عەشقەی وەلا دەنێت و(زۆزان)بە جێی دەهێڵێت لەلایەک بە هۆی دۆخی جەنگ و گومان و ڕاڕایی و لە لایەکی دیکەوە بەهۆی ئەوەی وەک خۆی دەڵێت لە نەریتی کوردەواری لایداوە: "ئەڵیی تازە فێری ئوسول و نەریتی خەڵکی گوند ئەبم، چۆن لەم بارە قورسە دەربچم؟ خۆ من بە تەواوی نەمبینیوە! خەریکە لە بیرم ئەچێت، کە باوکی میوانداریێتی کردووم! بچوکترین هەستم پێبکات، ئەوا بێگومان بە حەڕامزادە لە قەڵەمم ئەدات باشترە بەیانی زوو وەک ڕۆژەکانی پێشوو بڕۆم و ئێرە بە جێ بهێڵم".(سەلمان،٢٠١٥، ٣٩٨)، بۆیە بەیانی لە کاتی بانگدان هەڵدەسێت و دەست دەکات بە سەفەرەکەی و ڕێگا دەگرێتەوەبەر و دەڕوات کاتێک دەگاتە کۆشکی پیاوەکە ناتوانێت باوەڕ بە دونیای ناو کۆشک بکات، بۆیە سەرەتا وەک درۆیەکی دەبینێت، کاتێک دەڵێت:"بەرە بەرە هەموو مافیکی بۆخۆی زەوت کردوە. ئوسوڵەن هەر دەبوو ناوی ئەویش لەو شوێنە بنرێت. ناوێک لە بەرهەمی درۆی پیاوێک کە لەوە تێنەپەڕیوە بەدوای ئارامیدا گەڕاوە و بە ڕێکەوت لەو پارچە عەردە جێگیر بووە. وەختێ یەکەم خانووی خۆشی دەست پێکردووە، لەوێشەوە درۆکە تاکوو ئێستا هەر بەردەوامە، تاوای لێ هاتووە ئەوەندە ئاسایی بێت کەس بە درۆزن لە خشتەی نەدات، درۆی یەکەم و سڕینەوەی ناو و بوونی هەموو ئەوکەسانەی لەوانەیە ئەسڵەن ئەوان لە پێشاندا گەیشتبوونە ئەو شوێنە"، (سەلمان، ٢٠١٥، ٤٨)، چونکە دونیای ناو کۆشک تەواو پێچەوانەی دەرەوەیە، کە ئاشتی و ئارامی و ئازادی دەربڕین و گوزارشتکردن لە ئێستاو ڕابردوو بێ هیچ سانسۆرێ تیادا بەرقەرارە، بەڵام وردە وردە تێگەیشتنی بۆ دنیای ناو کۆشک دەبێت، لەگەڵ دۆخی ناو کۆشک ڕادێت ئەمەش دوای گفتووگۆیەکی زۆر لەگەڵ (ئادەم) و کارەکتەرەکانی دیکەی ناو کۆشک: "مەردۆخ خەریک بوو ڕادەهات لەگەڵ ئەوجۆرە هێما و پەنهانییەی ژینۆ. لەپڕا لە ناوەڕاستی ڕێڕەوەکەدا وەستا، بێ هیچ شەرمێک، لە ژینۆی پرسی گەر بکرێ بەرنامەی ئەو ڕۆژەی پێ بێژێت، تاکوو شتەکانی لێ ڕوون بێتەوە"، (سەلمان،٢٠١٥، ١٥٠)، پاشان بەهۆی ئەوەی جۆرێ لە ئارامی و ئاشتی هەیە لە نێوکۆشکدا لەلایەک، لەلایەکی دیکەوە بە هۆی گفتووگۆی لەگەڵ کارەکتەرەکانی نێو کۆشکدا ئیدی لەم وێستگەیە بە دواوە (مەردۆخ)جۆری کێشەکان لەلای گۆڕا، بەوەی بەرچاو ڕوونتر لە پێشوودەیزانی کێشەکانی چییە و دوای چی دەکەوێ، چونکە سەرەتا تەنیا لەجەنگە بەردەوامەکان هەڵدەهات بێ هەبوونی ئامانجێکی دیاریکراو سەفەری دەستپێکرد، بەڵام پاش گەیشتنی بە کۆشک جۆرێک لە ئامانج و بەرچاو ڕوونی لەلا دروستبوو:"مەردۆخ لەوە تێپەڕی ئیدی بترسێت وشەرم بکات. تاکوو ئێرە لەو هەموو ناڕوونی و ناحاڵیبوونەدا بایی ئەوەندە شتی لێ ڕوون بووەوە، کە جۆری کێشەکەی لەلا گۆڕی بۆ لێکدانەوەی بوونی خۆی، هەرچی هەبوو و نەبوو، ئەم پەی پێ برد"، (سەلمان،٢٠١٥، ١٨٠). بەهۆی ئەوگۆڕانکارییە ئەرێنییانەی کە کۆشک لەم کارەکتەرەدا دروستی کرد، وای کرد کە جۆرێک لە پەیوەست بوونی دەروونی لا دروست بێت بە دونیای ناو کۆشکی ببەستێتەوە ئەگەرچی پێشتر دەیویست بەهەر جۆرێک بێت لێ دەربازی بێت، ئەمەش کاتێک دەچێتە دەرەوەی کۆشک و (ژینۆ) بە تەنیا بە جێدەهێڵێت، لە خۆی ئەپرسێت: "ئەوەتا لە تۆزێ لە مەوپێشیش ئازادترم، بۆ ناڕۆم، کێ بەدەورمەوەیە و ڕێم لێ ئەگرێ، کێ کۆتی خستۆتە قاچم، ئەوە نییە تاق و تەنیا وێنە بێکۆتاییەکانی گەردوون نەبێت، هیچم بەدەورەوە نییە، بۆ وەها

چەقم بەستووە و دەسەڵاتم نەماوە بڕیار بدەم؟"، (سەلمان،٢٠١٥،١٢٤)، بەڵام سەرەڕایی ئەو دۆخەی نێو کۆشک کە ئاشتی تێیدایە، (مەردۆخ) لەبەر ئەوەی باشتر بۆی ڕوونبووەتەوە بە دوای چیدا وێڵە بۆیە بڕیار دەدات لە ڕۆشتن بەردەوام بێت. "دەی باشە کاک مەردۆخ، لە ئەمڕۆوە گەشتی تۆ دەست پێ ئەکات. تۆ ئازادی بۆ کوێ ئەچی، بەرەو کوێ ئەڕۆیت و لەلای کێی دیکە لا ئەدەیت، تەنها ڕێ بە خۆم ئەدەم ئامۆژگارییەکت بکەم، ئەوەش کە خۆتت لە بیرنەچێتەوە، بزانە بۆ لێرە دەڕۆی، بەدوای چیدا ئەچیت"، (سەلمان، ٢٩٤، ٢٠١٥). لێرەدا (ئادەم)وەک بیرخستنەوەیەک بە(مەردۆخ)دەڵێت سەفەری تۆ لە پێناوی گەڕانەوەیە بۆخود و خود دۆزینەوە، بۆیە ئامانجی ڕۆشتنەکەت هەمیشە لەیاد بێت، هیچ شتێک نەبێتە هۆی دوورخستنەوەت لەم ئامانجە.

کاریگەری (ئادەم) لەسەر ئەم کارەکتەرە بەجۆرێکە، لێرەدا تێدەگات کە ئەو عەشقەی کە پشتر هاتەڕێی و جێیهێشت، ئەو کەسەبوو کە ئەم بەدوایدا دەگەڕا، بەڵام تانەگەیشتە کۆشک و هەندێک تێگەیشتنی بۆ خود و شتەکان نەگۆڕا درکی بەم هەستەی ناخی نەکرد، ئەمەش لە میانەی گفتووگۆیەکیدا ئاماژە بەوە دەکات کە ئەو کەسەی بەجێیهێشتووە ئەو کەسەبوو کە عاشقیبووە، بەڵام ترسی ئەم لە عەشق و ڕاڕایی وای کردووە بەجێیبهێڵێت، وەک (مەرۆخ) خۆی ئاماژەی بۆدەکات دەڵێت: "ئەم قسانەی ئێرەشمان، برێکی باش چاومی کردەوە، هەر پرسیارەکەی تۆ، پێش تۆزێک، چاومی کردەوە، بەم کاتە کەمەی ئێرەش، بۆم ڕوون بووە، کە ئەو خۆی بوو، کەچی من لێی ئەترسام"، (سەلمان،٢٠١٥،٢٨٩)، سەرەڕایی ئەم گۆڕانکارییە زۆرە لەفکری (مەردۆخ)دا، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا، کۆشک نابێتە دوا وێستگەی گەشتەکەو هەر بەردەوام دەبێت، هۆکاری بەردەوامی گەشتەکەی بەم جۆرە بۆ (ژینۆ) ڕووندەکاتەوە: "کاک ژینۆ، ئێمە نەوەی شەڕین، دروستە، وانەبێ من خۆمم لە ئێوە بە باشتر زانیبێ، نەخێر، قوربان... تەنها لێرە، لە بەرامبەر بە تابلۆکە، ئەمشەو چوومەوە نزیکی و سەیرم کرد، بۆم ئاشکرا بوو کە کەسێک هاتە ڕێم، نەدەبوو پشتگوێی بخەم، وام زانی هێشتا زۆرم ماوە لە ئیشق نزیک ببمەوە، ئەم قسەیەم دەچێتە پاڵ ئەوەی جەنابت، کە بەرگەی نزیکبوونی ئیشق ناگرم'، (سەلمان،٢٠١٥،٢٨٩)، لێرەدا (مەردۆخ) پەشیمانی خۆی پێشاندەدات بەوەی کە (زۆزان)ی جێهێشتووە، وە پاساوی بۆ ئەم وێڵبوونەشی ئەوەیە کە بەرگەی نزیکی عەشقی نەگەرتووە، نەوەکو عەشقەکەیان پیر بێت و کۆتایی بێت، بۆیە بەردەوامی بە سەفەرەکەیدەدات لە پێناوی گەیشتن بەم عەشقە. لە درێژەی سەفرەکەیدا مەردۆخ هەندێجاریش دۆخی هێندە ڕەشبینی دایدەگرێت، پێیوایە، مرۆڤ بونەوەرێکی تاریکپەرستە، کە بەم جۆرە گوزارشت لەو ئازارەی دەکات، کە بەهۆی ئەودۆخەوە تووشی بووە، "هەندێجار ئەوەندە وزەمان هەیە، هەرچیی هێزی تاریکییە، دەرهەقی ئەو تاریکییەی ناوەومان نایەت، هێندە چالاکین بۆ کوشتنی کەسێک، ئەوەندە بۆ ڕواندنی تووێک چالاک نین، شان و باسکمان قورسترین چەک هەڵدەگرێ، ئەتوانین چەک و ژنێکیش بخەینە کۆڵمان، کەچی ناوتوانین پارچە زەویەکی بچوک بکێلین، یان نەمامێک بچەقێنین"، (سەلمان،٢٠١٥،٥٥٧)، دەکرێت بڵێین چالاکبوون بۆ کوشتن دیوە شەڕانگێزێکەی مرۆڤ پێشاندەدات بۆ وێرانکردن نەک ئاوەدانکردنەوە، (بێردیایڤ)؛ وەک بیریارێک پێی وایە"شەڕ وەک دیاردەیەکی نامۆ مێژوویی ناناسێنێت، هەرچەندە تا ئەندازەیەکی گەورە هەوڵیداوە لە ڕوایەتی شەڕ بهێنێتە خوارەوە، بەڵام بە حوکمی واقیعیەتە هەمیشەییەکەی

دیاردەی شەڕ و ڕەگداکوتاوییە بوونەوییەکەیەوە، دانی بەوەداناوە شەڕ ڕەوشی ئاسایی مێژووە نەک ئاشتی" (حەمەعەلی،٢٠٢١،١٤١)، بەڵام لە هەمانکاتیشدا بۆتاکی کورد شەڕ دەشێت واتایەکی دیکەی هەبێت، بارگرانی مرۆڤ بەوەی دەتوانێت چەک بۆ پارێزگاری نیشتمان و بگرە شەڕ بە گشتی، و ژنیش هەڵگرێتە سەر شانی، چونکە ژن هەمیشە بەرەوڕووی مەترسی و هەڕەشە دەبێتەوە لەکاتی جەنگدا و ئەو بارە زۆر قورسە، جونکە هەلومەرجی جەستەیی ژن قورسە، لەبەر ئەوە دەبێتە بەرپرسیارێتی. تەنانەت پیاوی مەردیش کاتێ دەتوانێت چەک و ژن لەو دۆخانەدا هەڵبگرێتە سەر شانی.

لە بەردوامی ئەو گۆڕانکاری و پەرەسەندنانە کە لەم کارەکتەرەدا ڕوودەدات، دوای دەرچوونی لە کۆشک و گەیشتنی بە ماڵی ژنەکان، لێرەدا هەواڵی ئەوەی پێدەدەن کە (زۆزان)بەرلە تۆ لێرە بووە، ئەمەش دەبێتە وەرچەرخانێکی تر لە ژیانیدا، لەم ساتەوە بڕیاردەدات بەدوایدا بڕوات بەمەبەستی دۆزینەوەی، ئەگەر چی پێشترش لە کۆشک پەشیمان بوو لە جێهێشتنی، بەڵام بڕیاری بەردەوامی سەفەرەکەی و جێهێشتنی کۆشک بۆ دۆزینەوەی (زۆزان) نەبوو، بەڵام لەم وێستگەیەی سەفەرەکەیدا هەوڵ بۆ دۆزینەوەی دەدات، "لە ناکاوا هیوا دڵی بە پەنهانی ئەم ژنانە تەنگ بوو، هاتیشە سەری، کە گەڕانی ڕاستی لەم چرکەیەوە دەستی پێ کرد، بە سەکینەی گوت"من هەر ئەمشەو ئەڕۆم، ئەبێ بڕۆم، لێم مەپرسن بۆ کوێ، یان بۆ ئێستا، ئەوەندە هات بەسەرما و هەر حاڵی حازر ئەبێ لێرە دەربچم یەکەم جارە کە پێویستم بە شەوە تیا نوقم ببم"، (سەلمان،٢٠١٥،٣٥٢)، (مەردۆخ) پێی وایە گەڕانی ڕاستی لەلێرەوەیە، چونکە گەڕان بە دوای خۆشەویستی هەنگاوی سەرەتایە بۆ گەڕان بەدوای جوانییەکانی تر لە ژیاندا، لەم ماڵەدا تێگەیشت بە گەیشتنی بەو ئافرەتەی کە خۆشی دەویست دەتوانێ هەنگاو بۆ تێگەیشتن لە هەموو ئەو چەمکانەی ترش بنێت.

لە کۆتایی دەقەکەشدا کاتێک دەگاتە(زۆزان) کە لەسەرمەرگدایە درنگ وەختە بۆیە، "چۆن بەسادەیی و پەنهانیی ئەو ئێشقە ناکامڵە، لە نێوانیاندا دەستی پێکرد، ئەوهاش بەسادەیی هەمووشتێک لە کۆتاییدا بوو، دەی ئەوەتانێ ئەمیش وا دەخلیسکێت و لەدەستی دەردەچێت و هیچی بۆ ناکرێت"، (سەلمان،٢٠١٥،٥٤٥)، بەیەک نەگەیشتنی ئەم دوو عاشقە ئاماژەیە بۆ ئەو تەوەرە سەرەکییەی لە زۆر شوێنی ڕۆمانەکە کاری لەسەرکراوە، بەوەی عەشق و خۆشەویستی ئەوەندە جوانە کە ئەم دووکارەکتەر لە دووری یەکبن، چونکە پێکەوەژیان لەناو چوارچێوەیەکدا دەبێتە هۆی لە ناوبردنی جوانییەکانی ئەم عەشقە، بەتایبەت ئەم کارەکتەرە زۆر لە پیربوونی عەشق دەترسێ.

ئەنجام:

١-لەم ڕۆمانەدا کارەکتەرەکان لە ڕووی ڕۆڵەوە دەبنە دووبەشەوە کارەکتەری سەرەکی وەک(ئادەم، مەردۆخ، سەکینە) ڕۆڵی سەرەکی دەگێڕن، هەروەها کارەکتەری لاوەکی وەک(

مەندان، ڕەهێڵە، بەفرین، ویژدان، ئەفسانەم زۆزان، مام سەمەنی ، حاجی تەقی) ڕۆڵی لاوەکی دەگێڕن.

٢-لەم ڕۆمانەدا جگەلە کارەکتەری سەرەکی، نووسەر گرنگییەکی زۆری بە کارەکتەری لاوەکی داوەو لە ڕێگەیانەوە چەندین چەمک و گرفتی نێو کۆمەڵگەی خستۆتەڕوو بە گونجاندن لە گەڵ ئاستی هزری و دەروونی و کۆمەڵایەتی و تایبەتمەندی کارەکتەرەکان.

٣-لەم ڕۆمانەدا کۆمەڵێک کارەکتەری پەرەسێن بەرچاو دەکەوێت، کە تەنیا کارەکتەری سەرەکی نەگرتۆتەوە، بەڵکو کارەکتەری لاوەکیش وەک(زۆزانی دووەم) بەرچاو دەکەوێت. نووسەر ناوەرۆکی ڕۆمانەکەی لە پێکهاتەی کارەکتەرەکاندا کۆکردۆتەوە، بەوەی لە کارەکتەری(مەردۆخ، ئادەم، سەکینە) دا کە پەرەسێن، کارەکتەری(مەندان، ئەفسانە، بەفرین) کارەکتەر پەرەنەسێنن.

References:

1-Abdlmotalib abdulla, (2021), nasnama twanakani buni mrov, dazgai rosa, hawler.

2-Abdulla, adnan xalid,(1986), alnaqd altatbiqi altahlili, dar Shon alama. Bagdad.

3-abdulla, Mahmad amin, shakas le romani kurdi kurdstani Iraq, zanko salahadin,kolegi adab, namai mastar.

4-Ali Osman yaqub, (2021), roman zhanari taknika jwanakan , dazgai sardam

5-ali, Baxtiar, (2022), dastasrakai otelo, nawandi roshnbiri rahand.

6-ali, Omed hama,(2021), mrov boneki tawaw nakraw, dasgai rosa, hawler

7-Alsalama, mohammad ali,(2007), alshxsyat alsanwiya w dawriha fy almiamar alriwaya anda najib mahfwz, dar wafa, masr.

8-Altai, Ibrahim,(2012), bina qsa adabiya sahafiya, jamia iraqia, klia adab. Mastar.

9-Fwostar, a.m,(1994), arkan alriwaya, t: mosi alasi. Matbaa dar crws, lbnan.

10-Ibrahim, xalid qadr,(2016), bnyaty karekter le romanakani(imbrahim ahmad, ghaib toama farman, zankoy charmo, kolegi parwarda w zman, namay master.

11-kasnazani, Bushra,(2012) plot la chroki kurdida, chapxanai larya, slemani,

12-Omar, awni,(2015), bnyati karaktar la dwo Romani farhad pirbal”da ba nmonay, zankoy salahadin, kolegi parwarda, mastar.

13-Osho,(2018), tanhai, wargerani, sherzad hassan, le blawkrawani ktebfroshi mixk, hawler

14-saadwn, Saman ezadin,(2013), daqa shiaryakani goran la rwangai darwnnasiyawa, zankoy slemani, kolegi zman, namai dktora.

15-Sabir, pariz,(2001), binay hunari chroki kurdi lesaratawa takw kotay janggi jihani dwam, dazgai sardam, slemani.

16-Shexani, chawhar, (2013), binyati karaktar, la romanakani"Hussein arif'da, zankoy salahadin, kolegi zman, mastar.

17-Salman,bayan, (2015)shawani adam, nawandi roshnbiry rahan.

18-xayat ,Ari Osman, (2019), rwangi raxnaw rwanini tweri, dazgai narin, hawler